

R

III

Troeslærdommene

i de dohte Christnes Menighed,

hædvantlig kaldet

Baptist-Menigheden.

—•••••—

Aalborg.

Trykt hos Carl Bech.

1852.

Om

Troeslærdommene

de dobte Christnes Menighed,

sædvanlig kaldet

Baptist-Menigheden.

Udgivet af Menigheden i Aalborg og Omegn.

Dette bekfender jeg for dig, at jeg efter den Lærvei, hvilken de kalde en Sect, tjener saaledes den Fædrene Gud, at jeg troer Alt det, som er skrevet i Loven og Profetiene, og haver det Haab til Gud, at de Dodes Opstandelse foretaaer, baade de Retfærdiges og de Uretfærdiges; og saaledes over jeg mig at have altid en uskadt Samvittighed for Gud og Menneskene. Ap. G. 24, 14—16. (Ap. G. 28, 22.)

Aalborg.

Trykt hos Carl Bech.

1852.

I. Om Guds Ord.

Vi troe, at det gamle Testaments hellige Bøger — nemlig Mose 5 Bøger, Josva Bog, Dommernes Bog, Ruths Bog, Samuels 2 Bøger, Kongernes 2 Bøger, Kronikernes 2 Bøger, Esra Bog, Nehemiae Bog, Esthers Bog, Jobs Bog, Psalme-Bogen, Salomons Ordsprog, Salomons Prædiker, Salomons Høisang, Propheterne Esaias og Jeremia's Bøger, Jeremia's Begrædelsers Bog og Propheterne Ezechiel, Daniel, Hoseas, Joel, Amos, Obadias, Jonas, Micha, Nahum, Habakuk, Zephania's, Haggai, Zacharias og Malachia's Bøger, — som ogsaa det nye Testaments hellige Bøger — nemlig: Matthæi, Marci, Lucæ og Johannis Evangelier, Apostlernes Gjerninger, Pauli Brev til de Romere, de 2 Pauli Breve til de Corinthier, Pauli Breve til de Galater, Epheser, Phillippenser og Colossenser, Pauli 2 Breve til de Thessaloniker, Pauli 2 Breve til Timotheum, Pauli Breve til Titum og Philemon, Brevet til de Hebræer, Jacobs Brev, Petri 2 Breve, Johannis 3 Breve, Judæ Brev og Johannis Aabenbaring, — sandelig ere indblæste af Gud (1); saa at disse Bøger samlede udgjøre den ene

1) Den ganste Skrift er indblæst af Gud. 2 Tim. 3, 16. Moses taledede efter alt det, som Herren havde budet ham. 5 Mos. 1, 3. Saa sagde David: Herrens Mand taledede ved

sande guddommelige Aabenbaring til Menneskeslægten, og ere den eneste Regel og Rettesnor for vor Tro og vort Levnet (2)

mig, og hans Tale stete ved min Tunge. 2 Sam. 23, 1. 2. Hører, I Himle! og du Jord! mærk, thi Herren haver talet. Esa. 1, 2. Herren sagde til mig; see jeg haver lagt mine Ord i din Mund. Jer. 1, 9. **Ekriften kan ikke roffes.** Joh. 10, 35. Ingen Prophetie i Ekriften kan udlægges af sig selv; thi aldrig er nogen Prophetie fremført af menneskelig Villie; men de hellige Guds Mand talende, drevne af den Helligaand. 2 Ptr. 1, 20. 21. — Efter at Gud fordum havde talet mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, saa haver han i disse sidste Dage talet til os ved Sønnen. Ebr. 1, 1. Hvo som Eder hører, hører mig, og hvo som Eder foragter, foragter mig. Luc. 10, 16. Thi I ere ikke de, som tale, men det er Eders Faders Mand, som taler i Eder. Math. 10, 20. Da I anammede det Guds Ord, som I hørte af os, antog I ikke Menneskers Ord, men, som det **saadeligen er**; Guds Ord. 1 Thef. 2, 13. Jeg bevidner Eder, Brødre, at det Evangelium, som er prædiket af mig, er ikke Menneskelære; thi hverken anammede, ei heller lærte jeg det af noget Menneske, men ved Jesu Christi Aabenbarelse. Gal. 1, 11. 12. Hvilket vi og tale, ikke med Ord, som menneskelig Wiisdom lærer, men med Ord, som den Helligaand lærer. 1 Cor. 2, 13.

2) Vi have det prophetiske Ord mere stadfastet, og I gjøre vel, naar I **give Ngt derpaa**, som paa et Lys, der skinner udi et mørkt Sted. 2 Ptr. 1, 19. Dit Ord er en Lygte for min Fod, og et Lys paa min Stie. Ps. 119, 105. De have Moses og Propheterne, lad dem høre dem. Høre de ikke Moses og Propheterne, da troe de ikke heller, om Noen opstod fra de Døde. Luc. 16, 29. 31. Den hellige Ekrift kan gjøre dig viis til Salighed, ved Troen paa Christum Jesum. Den **ganste** Ekrift er indblæst af Gud, og **nyttig** til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse, til Ovtugtelse i Retfærdighed, at det Guds Menneske maa werde fuldkomment, dngtiggjort til al god Gjærning. 2 Tim. 3, 15—17. (Joh. 5, 39. Ap. G. 17, 11.). — Evangeliet er en Guds Kraft, til Saliggjorelse for hver den, som troer. Rom. 1, 16. Dersom Noen lader sig tykke, at han er en Prophet eller Mandelig, han betænke det, som jeg skriver til Eder, at det er **Herrens Bud**. 1 Cor. 14, 37. Dersom Noen prædiker Eder Evangelium anderledes, end I have annammet det, han være en Forbandede. Gal. 1, 8. 9. (Rom. 16, 25. 26. — 3, 21. Ab. 22, 18.).

II. Om Gud.

Vi troe, at der kun er Een sand, evig Gud (1), Fa-
der, Søn og Helligaand (2), i deres Natur og Egen-
skaber fuldkomne, evig lige og uadskillige (3), saa at Faderen
er sand evig Gud (4), Sønnen sand evig Gud (5), den
Helligaand sand evig Gud (6), og vi dog ikke troe paa tre

1) Herren (Jehova), vor Gud Herren er Een. 5 Mos. 6, 4. (1 Cor. 8, 4. 6. 1 Tim. 2, 5.)

2) Gaaer hen og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens, og Sønnens og den Helligaands. Math. 28, 19. (1 Mos. 1, 26. 3, 22. Esa. 61, 1. Math. 3, 16. 17. Joh. 14, 26. 2 Cor. 13, 13. 1 Joh. 5, 7.)

3) Hvo, som nægter Sønnen, haver ei heller Faderen. 1 Joh. 2, 23. Jeg og Faderen vi ere eet. Joh. 10, 30. Saa lang en Tid er jeg hos Eder, og du haver ikke kjendt mig Philippus? Hvo mig haver seet, haver seet Faderen. Joh. 14, 7—10. (Joh. 16, 13. 14.)

4) Een Gud og Alles Fader. Eph. 4, 6. (Matt. 6, 9.)

5) Af hvilke (Jøderne) Kristus er efter Kjødet, han, som er Gud over alting, høiløvet i Evighed, Amen! Rom. 9, 5. I Begyndelsen var Ordet og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Alle Ting ere blevene ved det, og uden det er ikke een Ting bleven til af det, som er. Og Ordet blev Kød. Joh. 1, 1—14. Og Thomas svarede og sagde til ham: min Herre og min Gud. Joh. 20, 28. Denne er den sande Gud og det evige Liv. 1 Joh. 5, 20. Om Sønnen hedder det: Gud, din Throne staaer i al Evighed. Ebr. 1, 3—10. (Esa. 9, 6. Jer. 23, 5. 6. Joh. 5, 23. 8, 58. 59.)

6) Hvilket Menneske veed det, som er i Mennesket, uden Menneskets Aand, som er i ham? Saa veed og Ingen det, som er i Gud, uden Guds Aand. 1 Cor. 2, 11. Hvo, som taler imod den Helligaand, ham skal det ikke forlades, hverken i denne Verden, ei heller i den tilkommende. Math. 12, 32. Ananias, hvorfor haver Satan fyldt dit Hjerte, at du skulde lyve imod den Helligaand? Du haver ikke loiet for Menneskene, men for Gud. Ap. G. 5, 3. 4. Herren er Aanden. Vi blive forvandlede af Herren, som er Aanden. 2 Cor. 3, 17. 18. (1 Mos. 1, 2. Ps. 33, 6. Ap. G. 20, 28. 1 Cor. 3, 16. 17. 12, 11. Eph. 4, 30. 1 Petr. 4, 14.)

Guder, men kun paa Een evig (7), almægtig (8), alviis (9), alvidende (10), allestedsnærværende Gud (11). Til denne Guds Erkjendelse kan Mennesket kun komme ved den guddommelige Aabenbaring i den hellige Skrift og den Helligaand (12).

7) Før Bjergene bleve til, og du dannede Jorden og Jorderige; ja fra Evighed til Evighed er du Gud. Ps. 90, 2. (2 Mos. 3, 14. 1 Tim. 1 17.)

8) Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den Almægtige. Hab. 4, 8. (1 Mos. 17, 1.)

9) Ham, den ene vise Gud, være Ære ved Jesum Christum i al Evighed! Amen. Rom. 16, 27. (Rom. 11, 33. 34. Esa. 40, 28.)

10) Gud fjender fra Evighed alle sine Gjerninger. Ap. G. 15, 18. Ingen Skabning er usynlig for hans Aasyn, men alle Ting ere blotte og udspændte for hans Dine. Ebr. 4, 13. (Ps. 139, 2—4.)

11) Er jeg ikke den, som opfylder Himlene og Jorden? siger Herren. Jer. 23, 24. (Ps. 139, 7—10.)

12) Gsterdi Verden for idel Wiisdom ikke erkjendte Gud i hans Wiisdom, da behagede det Gud formedelst denne Prædikens Daarlighed at gjøre dem salige, som troe. 1 Cor. 1, 21. Det sandseelige Menneske fatter ikke de Ting, som horer Guds Aand til; thi de ere ham en Daarlighed, og han kan ikke kjende dem; thi de dømmes aandeligen. 1 Cor. 2, 14. Talsmanden, den Helligaand, hvilkens Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære Eder alle Ting, som jeg haver sagt Eder. Joh. 14, 26. (Math. 11, 25. 27. Rom. 10, 17.)

III. Om Synden.

Vi troe, at Gud skabte Mennesket i sit Billede (1), en oprigtig, hellig og uskyldig Skabning (2). Ved Satans

*) Gud skabte Mennesket i sit Billede, han skabte det i Guds Billede. 1 Mos. 1, 27.

2) Dette haver jeg fundet, at Gud gjorde et Menneske oprigtigt. Præd. 7, 29. De bluedes ikke. 1 Mos. 2, 25. (1 Mos. 1, 31.)

Korsførelse (3) syndede Mennesket, faldt af fra Gud, tabte hans Billede, og bleve legemlig og aandelige straffede derfor med Døden (4). Da nu alle Mennesker nedstamme fra Adam, ere de iligemaade blevne deelagtige i den samme Død og Fordømmelse (5), saa at de, undfangen og fødte i Synd (6), ere af Naturen Bredens Børn. (7), onde af Ungdommen, har Hjendskab imod Gud, et bedrageligt Hjerter, hvoraf udgaae alle onde Ting, ere seenhjertede til at troe og uduelige til det Gode (8).

3) Vinden sagde: Slangen bedrog mig. 1 Mos. 3, 13. Og han greb Dragen, den gamle Slange, som er Djævelen og Satanas. Hab. 20, 2. Djævelen var en Manddraber fra Begyndelsen. Joh. 8, 44.

4) Paa hvilken Dag du æder deraf, skal du døe Døden. 1 Mos. 2, 17. Lad de Døde begrave deres Døde. Math. 8, 22. Ogsaa Eder gjorde han levende, der 3 vare døde i Overtrædelser og Synder. Ep. 2, 1. Kjødets Sands er Døden. Rom. 8, 6. (Rom. 6, 23. Col. 2, 13.)

5) Hvad som født er af Kjødet er Kjød. Joh. 3, 6. Altsaa ligesom Synden kom ind i Verden ved eet Menneske, og Døden ved Synden, og saaledes Døden trængte igjennem til alle Mennesker, idet de syndede alle. Ligesom der ved Eens Fald kom Fordømmelse over alle Mennesker o. s. v. Rom. 5, 12, 18. Mennesket er Kjød. 1 Mos. 6, 3.

6) See, jeg er født i Misgjerning, og min Moder haver undfanget mig i Synd Ps. 51, 7. De, som tale Løgn, føre vild fra Moders Liv. Ps. 58, 4.

7) Iblandt hvilke ogsaa vi alle forhen vandrede i vort Kjøds Begjærligheder, og gjorde Kjødets og Lysterne Billede, og var: af Naturen Bredens Børn, som og de Andre. Eph. 2, 3.

8) Kjødets Sands er Hjendskab imod Gud; thi den er ikke Guds Lov underdanig, ei heller kan den være det. Rom. 8, 7. Menneskets Hjertes Tanke er ond af hans Ungdom. 1 Mos. 8, 21. Hjertet er bedrageligt mere end alle Ting, og det er ulægeligt; hvo kan kjende det? Jer. 17, 9. Indvortes, af Menneskenes Hjerter udgaae onde Tanker, Hoer, Skjælvnet, Mord, Lyveri, Gjerrighed, Ondskab, Svig, Uteerlighed, et gndt Die, Gudsbespottelse, hovmod, Uforstandighed. Alle disse onde Ting udgaae indvortes fra, og gjøre Mennesket ureent. Marc. 7, 21, 22, 23. O, 3 Daarer og seenhjertede til at tro alt det, som Propheterne have saagt. Luc. 21, 25. Han

bebreidede dem deres Bantro og Hjertes Haardhed. Marc. 16, 14. De ere alle afvegne, de ere tilsammen blevne uduelige; der er Ingen, som gjør Godt, end ikke Een. Rom. 3, 10—18.

IV. Om Forløsningen.

Vi troe, at Gud ikke paa anden Maade kunde frelse Mennesket fra Faldets skrækkelige Folger, end ved en fuldkommen Tilfredsstillelse af sin hellige Retfærdighed (1); derfor har han fra Ewigbed af bestemt sin eenbaarne Søn til et Forsoningsoffer for os (2). Til den af Gud bestemte Tid kom Jesus Kristus, den levende Guds Søn (3) her til Verden i syndigt Kjods Lignelse (4), og forenede deri sin evige Guddom med den menneskelige Natur (5), en sand menneskelig Sjæl og et sandt menneskeligt Legeme (6), som dog vare og forbleve fuldkommen rene og pleisfrie, saa at der aldrig, hverken i Jesu Hjerte eller i hans

1) Uden Blods Udgødselse steer ikke Forladelse. Ebr. 9, 22. Slagt-Offer og Mad-Offer vilde du ikke, men et Legeme beredte du mig, Brønd-Offer og Synd-Offer havde du ikke Behagelighed til. Da sagde jeg: see, jeg kommer. Ebr. 10, 5—7.

2) Kristus var forud bestemt for Verdens Grundvold blev lagt, men aabenbaret i disse sidste Tider for Eder. 1 Petr. 1, 20.

3) Der Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn. Gal. 4, 4. Du er Kristus, den levende Guds Søn. Math. 16, 16. Denne er min Søn den Elskelige. Math. 3, 17.

4) Gud sendte sin egen Søn i syndigt Kjods Lignelse. Rom. 8, 3.

5) I ham boer al Guddommens Fylde legemligen. Col. 2, 9. Uden Modsigelse stor er den Gudirngtiigheds Hemmelighed: Gud er aabenbaret i Kjød. 1 Tim. 3, 16. (Rom. 1, 3, 4.)

6) Min Sjæl er ganske bedrøvet. Math. 26, 38. Efterdi da Børnene ere deelagtige i Kjød og Blod, er han iligemaade bleven deelagtig deri. Ebr. 2, 14. (1 Tim. 2, 5.)

ydre Levnet forekom en Synd (7); saaledes afgav han en handlende Lydighed, idet han for os opfyldte den hele guddommelige Lov (8), og en lidende Lydighed, idet han hengav sig selv til et Offer for os (9). Han blev en Forbandelse for os (10), da han bar Guds Bøde, Straffen for vore Synder (11), og døde for Ugudelige (12), ja

7) Hvo af Eder kan overbevise mig om nogen Synd. Joh. 8, 46. Hvilken ikke haver gjort Synd; der blev og ikke funden Evig i hans Mund. 1 Ptr. 2, 22. Han er foriegt i alle Ting i lige Maade (som vi), dog uden Synd. Ebr. 4, 15.

8) Jeg er ikke kommen at opløse, men at fuldkomme. Math. 5, 17. Der Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn, født af en Kvinde, født under Loven. Gal. 4, 4. Kristus er Lovens Gude. Rom. 10, 4. Ligesom ved det ene Menneskes Ulydighed Mange ere blevne Syndere, saa skulle og ved den Gnes **Ulydighed** Mange werde retfærdige. Rom. 5, 19. See, jeg er kommen, i Bogens Rølle er skreven om mig. Jeg haver Lust til at gjøre din Villie, min Gud, og din Lov er midt i mit Janderste. Ps. 40, 8. 9. (Math. 20, 28. Gsa. 42, 21.)

9) Vissteligens haver han taget vore Sygdomme paa sig, og baaret vore Piner. Gsa. 53, 4. Alligevel han var Søn, lærte han dog Lydighed, af det han leed. Ebr. 5, 8. Han blev lydig indtil Døden, ja Korsets Død. Phil. 2, 8. Dette er mit **Regeme**, hvilket gives for Eder. Luc. 22, 19. Jeg er udstøt som Vand, og alle mine Been adskille sig; mit Hjerte er som Bør, det smeltes midt i mit Liv; min Kraft er tørrt som et Skaar, min Tungge hænger ved mine Gummer; og du lægger mig i Dødens Støv. Ps. 22, 15. 16. Fordi hans **Sjæl** haver arbeidet, skal han see det. Gsa. 53, 11. Min **Sjæl** er ganske bedrøvet indtil Døden. Math. 26, 38. Og der han var i Dødsangest, bad han heftigere; men hans Svød blev som Blodsdråber, der faldt ned paa Jorden. Luc. 22, 44. Saaledes er Kristus een gang offret. Ebr. 9, 28. (Ebr. 9, 14. 26. 10, 12. 14.)

10) Kristus haver friskøbt os fra Lovens Forbandelse, der han blev en Forbandelse for os; thi der er skrevet: forbandet er hver den, som hænger paa et Træ. Gal. 3, 13.

11) O Sværd! vaagn op over min Hyrde, og over den Mand, som er min Næste. Sach. 13, 7. Min Gud! min Gud! hvorfor haver du forladt mig. Math. 27, 46. Den som ikke vidste af Synd haver han gjort til Synd for os. 2 Cor. 5, 21. Han er saaret for vore Overtrædelser, er knuset for vore Misgjerninger. Straffen laa paa ham. Herren lod alle vores Misgjerning møde ham. Gsa. 53, 5. 6.

12) Da vi endnu vare Overtrædere døde Kristus til bestemt Tid for Ugudelige. Rom. 5, 6.

han døde for Alle (13). — Vi troe, at Guds Søns evig fuldgyldige Freløsning (14) er vor Saligheds eneste Marsag (15), og at der af den tilflyder os Forladelse for vore Synder og Overtrædelser (16), Retfærdiggjørelse (17), en evig Retfærdighed (18), Freløsning fra Død, Djævel og Helvede (19), — og det evige Liv (20), som ogsaa, at vi

13) Dersom Een er død for alle, da ere de alle døde; og han døde for alle. 2 Cor. 5, 14, 15.

14) Han gif eengang ind i Helligdommen, ved sit eget Blod, og fandt en evig Freløsning. Ebr. 9, 12. (Esa. 45, 17.)

15) Fuldentet, blev han alle dem, som ham lyde, Marsag til evig Frelse. Ebr. 5, 9. Straffen laa paa ham, at vi skulde nyde Fred, og vi have faaet Rægedom ved hans Saar. Esa. 53, 5.

16) I hvem vi have Freløsning, formedelt hans Blod, Syndernes Forladelse. Eph. 1, 7. (Col. 1, 14.) Jesu Christi, Guds Søns Blod renser os fra al Synd. 1 Joh. 1, 7. Dette er mit Blod, det nye Testaments, hvilket udgydes for Mange til Syndernes Forladelse. Math. 26, 28. Guds Menighed, hvilken han forhyrvede med sit eget Blod. Ap. G. 20, 28.

17) De blive retfærdiggjorte uforfærdt, af hans Naade, ved den Freløsning, som er i Christo Jesu. Rom. 3, 24. Alt-
saa, retfærdiggjorte ved Troen, have vi Fred med Gud, ved vor Herre Jesum Christum. Rom. 5, 1.

18) Han iforte mig Saligheds Klæde, han klædte mig med Retfærdigheds Kapper. Esa. 61, 10. Man skal kalde ham: Herren, vor Retfærdighed. Jer. 23, 6. Vi skulle vorde retfærdige for Gud i ham. 2 Cor. 5, 21. (Dan. 9, 24.)

19) Den sidste Fjende, som tilintetgjøres, er Døden. Da opfyldes det Ord, som skrevet er: Døden er opslugt formedelt Seir. Død, hvor er din Braad? Helvede, hvor er din Seir? 1 Cor. 15, 26, 54, 55. Hvo, som troer paa ham, skal han opreise paa den yderste Dag. Joh. 6, 40. — Den samme skal sonderknuise dit (Slangens) Hoved. 1 Mos. 3, 15. Han friede os af Morkets Magt. Col. 1, 13. (Col. 2, 15.) Dertil er Guds Søn aabenbaret, at han skal afskaffe Djævelens Hjerninger. 1 Joh. 3, 8. (Ebr. 2, 14, 15.) — Han opfoer til det Høie og bortførte Fanger. Eph. 4, 8. Jesum, som frier os fra den tilkommende Brede. 1 Thes. 1, 10.

20) Gud haver givet os det evige Liv, og dette Liv er i hans Søn; hvo som haver Sønnen, haver Livet, hvo som

derved faa Kraft til at hade og døde Synden (21), og til at ville det Gode og gjøre det (22). Efterat Jesus ved sin Død havde fuldbragt vor Forløsning (23), er han paa tredie Dag opstanden fra de Døde (24), opfaren til Himmelen (25), satte sig hos Majestätens høire Haand i det Høie (26) og sendte os sin Helligaand (27), der gjør os villige til at annamme denne herlige Forløsnings Velsignelser i Troen (28). Som Ipperstepræst træder han frem for os

ikke haver Guds Søn, haver ikke Livet. 1 Joh. 5, 11. 12. Jeg er Opstandelsen og Livet. Hvo som troer paa mig, om han end døer, skal han dog leve; og hver den, som lever og troer paa mig, skal ikke døe evindeligen. Joh. 11, 25. 26. (Joh. 3, 36. 10, 28. 2 Tim. 1, 10.)

21) Han gav sig selv for os, at han maatte forløse os fra al Uretfærdighed, og rensse sig selv et Eiendoms Folk, **riidkjert** til gode Gjerninger. Tit. 2, 14. Synden skal ikke herske over Eder; I ere jo ikke under Loven, men under Naaden. Rom. 6, 14. Hver som haver dette Haab til ham, renser sig selv, ligesom han er reen. 1 Joh. 3, 3. Han rensede deres Hjerter ved Troen. Ap. G. 15, 9.

22) Jeg formaaer Alt i Christo, som gjør mig stærk. Phil. 4, 13. Gud er den, som virker i Eder, baade at ville og at **udrette**, efter sit Velbehag. Phil. 2, 13. Saa finder jeg da den Lov hos mig, idet jeg vil gjøre det Gode, at det Onde hænger ved mig; thi jeg haver Lyst til Guds Lov efter det indvortes Menneske. Rom. 7, 21. 22.

23) Jesus sagde: det er fuldbragt, og bøiede Hovedet og ovngav Manden. Joh. 19, 30.

24) (Math. 28. Marc. 16. Luc. 24. Joh. 20.) Denne Jesum opreiste Gud, hvortil **vi alle ere Vidner**. Ap. G. 2, 32.

25) Og det Skete, der han velsignede dem, Miltes han fra dem og foer op til Himmelen. Luc. 24, 51. (Marc. 16, 19. Ap. G. 1, 9.)

26) Da blev Herren, efterat han havde talet med dem, optagen til Himmelen og satte sig hos Guds høire Haand. Marc. 16, 19. Han satte sig hos Majestätens høire Haand i det Høie. Ebr. 1, 3. 8, 1.

27) Og de bleve alle opfyldte af den Helligaand og begyndte at tale med andre Tungemaal. Ap. G. 2, 4. (Ap. G. 2. Joh. 15, 26. 16, 7—14.)

28) Hendes Hjerter oplod Herren, at hun gav Aigt

hos Faderen (29) er med os alle Dage indtil Verdens Ende (30) og vil endelig indføre os i Himmelen, hvor han har beredt os Sted (31).

paa det, som blev talet af Paulus. Ap. G. 16, 14. Guds Kjærlighed er udstøbt i vore Hjerter ved den Helligaand, som er givet os. Rom. 5, 5. Saa Mange, som drives af Guds Mand, disse ere Guds Børn. Rom. 8, 14. Sandhedens Mand skal vejlede Eder til al Sandhed. Han skal herliggjøre mig. Joh. 16, 13, 14. (Gal. 5, 5.)

29) Efterdi vi da have en stor Upperstepræst, som er gangen ind i Himmelen, Jesum, den Guds Søn, da lader os holde fast ved Bekjendelsen. Ebr. 4, 14. Han, som og er ved Guds høire Haand og træder frem for os. Rom. 8, 34. Vi have en Fælsmand hos Faderen, Jesum Christum, den Høifærdige. 1 Joh. 2, 1.

30) Og see, jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende. Math. 28, 20.

31) Naar jeg er gaaet bort og faaer beredt Eder Sted, kommer jeg igjen og vil tage Eder til mig, at hvor jeg er skulle ogsaa I være. Joh. 14, 3. Fader! jeg vil at de, som du haver givet mig, skulle og være hos mig, hvor jeg er, at de maa se min Herlighed. Joh. 17, 24.

V. Om Loven.

Vi troe, at, uagtet vi leve under den nye Pagts Naadshuusholdning, den guddommelige Lov, — saaledes som den allerede var givet i Paradiis (1), siden mere oplyst paa Sinai (2) og af den Herre Jesus paa det Klareste forher-

1) De overtraadte Pagten, som Adam. Hof. 6, 7. Brødre! jeg skriver Eder ikke et nyt Bud, men et gammelt Bud, som I have hørt fra Begyndelsen. Det gamle Bud er det Ord, som I have hørt fra Begyndelsen. 1 Joh. 2, 7. 2 Mos. 19.

2) Thi det: du skal ikke bedrive Hoer; du skal ikke ibjelslaae; du skal ikke stjæle; du skal ikke bære falsk Vidnesbyrd; du skal ikke begjære; og om der er noget andet Bud, det indbefattes som

liget (3), derfor ikke er sat ud af Kraft og Virk omhed (4); men at den endnu som før har sin Nytte og rette Brug (5). Denne er en tredobbelt:

a) Skal den lægge Menneſtens raa, utæmmede Lidensſtaber Tomme og Bidsel i Munden, og holde Guds Hellighed og Retſærdighed i Anſeelse paa Jorden (6).

b) Skal den virke Syndſertjendelse (7) og være en Tugtemeſter til Chriſtum (8), idet den i ſin Hellighed og

i een Hovedſum i dette Ord: du ſkal elſke din Næſte ſom dig ſelv. Rom. 13, 9. (Gal. 5, 14.)

3) Mener ikke, at jeg er kommen for at opløſe Loven og Propheterne: jeg er ikke kommen at opløſe, men at fuldkomme. Math. 5, 17. Men der Lidens Frydte kom, udsendte Gud ſin Son, fød af en Qvinde, fød under Loven, paa det han ſkulde frikjøbe dem, ſom vare under Loven. Gal. 4, 4, 5. Man fornede ſig ſelv, og blev lydig indtil Døden. Phil. 2, 8. Herren bærer Lyſt til ham for ſin Retſærdigheds Skyld; han vilde gjøre ham ſtor ved Loven. Eſa. 42, 21.

4) Afſkaffe vi da Loven formeſt Troen? Det være langt fra! Nei, vi ſtaadfæſte Loven. Rom. 3, 31. Omkærelſen er Antet og Forhuden er Antet, men at bevare Guds Bud. 1 Cor. 7, 19. Saa tjener da jeg den ſelv ſamme Guds Lov med Sindet. Rom. 7, 25. (1 Cor. 9, 21.)

5) Loven er hellig, og Budet er helligt og retſærdigt og godt. Rom. 7, 12. Loven er god, derſom Nogen bruger den lovligen. 1 Tim. 1, 8.

6) Loven er ikke ſat for den Retſærdige, men for Uretſærdige og Ulydige, Ugudelige og Syndere, Huggeløſe og Vanhellige, Fader-Mordere og Moder-Mordere, Manddrabere, Eſjarlevnere, Syndere imod Naturen, Menneſke-Lyve, Lognere, Meeneedere, og hvad andet der er imod den ſunde Lærdom. 1 Tim. 1, 9, 10.

7) Ved Loven kommer Syndens Erkjendelse. Rom. 3, 20. Hvor der ikke er Lov, tilregnes ikke Synd. Rom. 5, 13. Jeg kjendte ikke Synden uden ved Loven. Rom. 7, 7. Synden, paa det den ſkulde kjendes ſom Synd, er det, ſom formeſt det Gode virkede mig Døden, paa det Synden formeſt Budet ſkulde vordet overvætted ſyndig. Rom. 7, 13.

8) Loven er vorden vor Tugtemeſter til Chriſtum, at vi ſkulde blive retſærdiggjorte af Troen. Gal. 3, 24.

Uforgjængelighed (9), i sin store Omfang (10) og sin aandelige Betydning (11) viser de syndige Menneſker Umuligheden af at holde den (12), og ſaaledes virker Trangen til Naade og Forladelse.

c) Skal den være et Lys for den Igjenfødte (13), der ſom ſaadan har Lyst til Guds Lov efter det indvortes Menneſke (14), at han ikke forfeiler den rette Vej (15),

9) Saa Mange, ſom holde ſig til Lovens Gjerninger, ere under Forbandeſe, thi der er ſkrevet: forbandet er hver den, ſom ikke bliver ved i alle de Ting, ſom ere ſkrevne i Lovens Bog, at han gjør dem. Gal. 3, 10. (Jac. 2, 10.)

10) Men jeg ſiger Eder, at hver den, ſom er vred paa ſin Broder uden Marſag, ſkal være ſkyldig for Dømmen; men hvo ſom ſiger til ſin Broder: Maka! ſkal være ſkyldig for Naadet; men hvo ſom ſiger: Du Daare! ſkal være ſkyldig til Helvedes Ild. Hver den ſom ſeer paa en Qvinde, for at begjære hende, har allerede bedrevet Hoer med hende i ſit Hjerte. Math. 5, 22. 28. Hver, ſom hader ſin Broder er en Manddraber; og I vide at ingen Manddraber haver det evige Liv blivende i ſig. 1 Joh. 3, 15.

11) Vi vide, at Loven er aandelig, men jeg er kjødelig, ſolgt under Synden. Rom. 7, 14.

12) Vi vide, at hvad ſomhelſt Loven ſiger, ſiger den til dem ſom ere under Loven, ſaa at hver Mund ſkal tilſtoppes og al Verden være ſkyldig for Gud. Derfor kan intet Kjød blive retfærdiggjort for ham ved Lovens Gjerninger. Rom. 3, 19. 20. Det, ſom var Loven umuligt, efterdi den var kraftesløs formedelſt Kjødets, det gjorde Gud, da han ſendte ſin egen Søn. Rom. 8, 3.

13) Da ſkal jeg ikke beſkæmmes, naar jeg ſeer hen til alle dine Bud. Ps. 119, 6. Salig er den Mand, ſom ikke vander i de Ugudeliges Naad — men hvis Lyst er til Herrens Lov, og ſom grunder paa hans Lov Dag og Nat. Ps. 1, 1. 2.

14) Jeg haver Lyst til Guds Lov efter det indvortes Menneſke. Rom. 7, 22.

15) Jeg holdt mine Fødder tilbage fra al ond Sti, at jeg kunde holde dit Ord. Jeg er bleven forſtandig af dine Befalinger, derfor hader jeg al falſk Sti. Derfor holder jeg alle dine Befalinger om Alting Ret at være. Ps. 119, 101. 104. 128. (Joh. 1, 8.)

ikke forfalder til selvudvalgt Hellighed (16), men stedse beholder sit herlige Maal, at blive ganske fornyet i Guds Billede, i Die (17); Alt formedelst hans endnu vedhængende Synder og hans Kjøds Strøbelighed (18).

Hvad den Deel af Loven angaaer, med Hensyn til Jødernes Skikke, saasom: Offeringer, Tabernakels Tjeneste, o. s. v., saa troe vi, at den er ganske opfyldt af Christus (19), og da i ham Legemet har vrist sig istedetfor Skyggen (20), er den ophævet (21), og i Jesu Offer, greben i Troen, ligger Fuldbendelsen af denne Deel af Loven (22). Men hvad den sædelige, gudelige Deel af Loven angaaer,

16) Lader Ingen tage Klenodiet fra Eder, som giver sig Skin af Ydmuighed og Engles Dyrkelse, indladende sig i Ting som han ikke haver seet, forfængeligen opblæst af sit kjødelige Sind. Col. 2, 18.

17) Derpaa vide vi, at vi kjende ham, naar vi holde hans Bud. 1 Joh. 2, 3.

18) Lader os afslægge al Byrde, og Synden, som lettelig besnarer os, og med Taalmodighed løbe i den os foresatte Kamp. Ebr. 12, 1.

19) Jeg er ikke kommen for at opløse, men at fuldkomme. Math. 5, 17.

20) Loven har ifkun en Skygge af de tilkommende Goder. Ebr. 10, 1. Hvilket er en Skygge af det, som skulde komme, men Legemet er Christi. Col. 2, 17.

21) Saa skeer da en Afskaffelse af det foregaaende Bud, fordi det var svagt og unyttigt; (thi Loven har Intet fuldkomment) og en Indførelse af et bedre Haab, ved hvilket vi nærme os til Gud. Ebr. 7, 18, 19. Og en Røst stete til ham: staae op, Petrus, slagt og æd! Men Petrus sagde: ingenlunde Herre! thi aldrig har jeg ædet noget Vanhelligt eller Urent. Og Røsten sagde atter anden Gang til ham: hvad Gud haver renset, holde du ikke for urent. Ap. G. 10, 13—15. (Ap. G. 15, 28, 29. Eph. 2, 14, 15.)

22) Vi stode saalænge vi vare Vorn som Trælle under Verdens Børnelærdom. Men der Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn, fød af en Kvinde, fød under Loven, paa det han skulde frikjøbe dem, som vare under Loven, at vi skulde faae den sønlige Udkaarelse. Gal. 4, 1—5. Rom. 10, 4.

som den er nedlagt i de ti Bud, saa troe vi, at deri er Guds Bæsen og hans Villie til alle Tider udtrykt (23), og før skal Himmel og Jord forgaae, end en Tordel af Lovven (24).

Alle Guds Bud ere af lige Hellighed og Værdighed; det troe vi ogsaa navnlig om Budet, angaaende Hviledagen (25).

23) Vil du indgaae til Livet, da hold Budene. Han sagde til ham: hvilke? Men Jesus sagde: dette: du skal ikke ihjelslaae; du skal ikke bedrive Hoer; du skal ikke stjale; du skal ikke bære falsk Vidnesbyrd; ær din Fader og din Moder; og du skal elske din Næste som dig selv. Math. 19, 17. 18. Mester hvilket er det store Bud i Loven? Men Jesus sagde til ham: du skal elske Herren din Gud i dit ganske Hjerte og i din ganske Sjæl og i dit ganske Sind. Dette er det første og store Bud. Men det andet er ligeisom dette, du skal elske din Næste som dig selv. Af disse to Bud hænger al Loven og Propheterne. Math. 22, 36-40. G. Vorn, adlyder Gders Forældre i Herren, thi dette er Ret. Ær din Fader og Moder (hvilket er det første Bud med Forjættelse), at det maa gaae dig vel, og du maa længe leve paa Jorden. Eph. 6, 1-3. Dersom I da fuldkomme den kongelige Lov, efter Skriften: du skal elske din Næste som dig selv; gjøre I vel. Den, som sagde: du skal ikke bedrive Hoer, sagde ogsaa: du skal ikke ihjelslaae. Dersom du da ikke bedriver Hoer, men ihjelslaaer, d) er du blesen Lovens Overtræder. Taler saaledes og gjører saaledes, som de, der skulle dømmes efter Frihedens Lov. Jac. 2, 8. 11. 12. (1 Joh. 2, 7.)

24) Math. 5, 18.

25) Og Himmelen og Jorden bleve fuldkommede, og al deres Hær. Og Gud havde fuldkommet paa den syvende Dag sin Gjerning, som han havde gjort; og hvilede paa den syvende Dag af al sin Gjerning, som han havde gjort. Og Gud velsignede den syvende Dag og helligede den fordi han hvilede paa den af al sin Gjerning, som Gud skabte og gjorde. 1 Mos. 2, 1-3. Men beder at Gders Flugt skal ikke stee om Winteren, ei heller paa Sabbaten. Math. 24, 20. Saa sagde Herren: holder Ret og gjører Retfærdighed, thi min Salighed er nær til at komme og min Retfærdighed til at aabenbares. Saligt er det Menneske, som dette gjør, og det Menneskesbarn, som holder fast derved; som holder Sabbath, at han ikke vanhelliger den, som varer sin Haand at den gjør slet Intet Ondt. Og den Fremmedes Søn, som haver føiet sig til Herren, skal ikke sige: sigende: Herren skal vist stille mig fra sit Folk; og den Gilbede skal ikke sige:

Efter dets Indhold (26) holde vi os forpligtede til i sex Dage at arbejde med vedholdende Flid og største Samvittighedsfuldhed i vort timelige Kalds Ansiggender (27). Men ikke mindre ere vi efter dette Bud forpligtede til ganske at hellige Herren Een af Ugens syv Dage og paa denne at hvile fra vort Arbeide (28), det er, give Slip paa enhver Virksomhed, der angaaer vort timelige Kald, og paa ethvert andet jordisk Arbeide, der ikke er uundgaelig

see! jeg er et tørt Træ; thi saa sagde Herren til de Gildede, som ville holde mine **Sabbather**, og **udvælge** det, som mig behager, og **holde fast** ved min Pagt: Jeg vil og give dem en Plads i mit Huus og inden mine Mure, og et bedre Navn end Sønnen og end Døttre; jeg vil give dem et **evigt Navn**, som **ikke skal udryddes**. Og den Fremmedes Børn som have søiet sig til Herren for at tjene ham og at elske Herrens Navn at være hans Tjenere; hver af dem som **holder Sabbath**, at ikke vanhellige den, og holder fast ved min Pagt, de samme vil jeg og føre til mit hellige Bjerg, og glæde dem i **mit Bedehuus**; deres Brandoffere og deres Slagtoffere skulle være mig en Velbehagelighed paa mit Altar; thi mit Huus skal kaldes et Bedehuus for **alle Folk**. (Esa. 56, 1-7. Dersom du afvender din Fod fra Sabbathen, fra at gjøre al din egen Behagelighed paa min **hellige Dag**; og falder Sabbathen en Forlystelse, paa det at Herren maa helliges, som bør æres; og dersom du ærer ham, saa du ikke gjør dine egne Veie, og ikke finder din egen Behagelighed, eller taler et Ord derom. Da skal du forlyste dig i Herren, og jeg vil lade dig fare over de høie Steder paa Jorden, og lade dig æde Jacobs din Faders Arv; thi Herrens Mund haver talet det. Esa. 58, 13, 14.

26) Kom Sabbathens Dag ihu, at hellige den. Sex Dage skal du arbejde, og gjøre al din Gjerning. 2 Mos. 20, 8, 9.

27) Da vi vare hos Eder bøde vi Eder, at dersom nogen ikke vil arbejde, han bør ikke heller æde. Vi høre nemlig, at nogle omgaaes uskikkelig iblandt Eder og arbejde ikke, men tage sig unyttig Handel for. Saadanne hyde og formane vi ved vor Herre Jesus Christum, at de arbejde i Stilhed, og æde deres eget Brød. 2 Thef. 3, 10-12.

28) Paa den første Dag i Ugen, der Disciplene vare **forsamlede**, at bryde Brødet, holdt Paulus en Tale til dem, da han vilde den anden Dag reise bort; og forlængede Talen indtil Midnat. Ap. G. 20, 7.

nødvendig (29) eller som Kjærligheden fordrer, efter Jesu Exempel (30). Herrens Dag skal, efter den første Christnes Menigheds Exempel, helligholdes som de Christnes Hviledag (31), til christelig Erkjendelses og sand Gudfrygtigheds Fremme, til Christi Lemmers hjertelige Forbindelse, som ogsaa til Arbeide for Guds Rige. Vi holde for at enhver paa denne Dag bør ofte læse og betragte Guds Ord, Børnene undervises derefter, og enhver regelmæssigen besøge Forsamlingerne.

29) Beder at Eders Flugt skal ikke stee om Vinteren, ei heller paa Sabbaten. Math. 24, 20.

30) De spurgte ham ad og sagde: er det tilladt at helbrede paa Sabbaten? at de kunde anklage ham. Men han sagde til dem: hvilket Menneſte er iblandt Eder, som haver eet Faaer, og ikke, dersom det falder i en Grav paa Sabbaten, tager fat paa det og løfter det op? Hvormezet bedre er nu et Menneſte end et Faaer? Altsaa er det tilladt at gjøre vel paa Sabbaten. Math. 12, 10—12.

31) Men om Aftenen paa den samme Dag, som var den første i Ugen, da Dørene vare lukte, hvor Disciplene vare **forsamlede** af Frygt for Jøderne, kom Jesus og stod midt iblandt dem, og sagde til dem: Fred vare med Eder! Joh. 20, 19. Og efter otte Dage vare atter hans Disciple inde, og Thomas med dem. Jesus kom der Dørene vare lukte og stod midt iblandt dem og sagde: Fred vare med Eder. Joh. 20, 26. Og see, to af dem gif den samme Dag til en By osv. Og de stode op i den samme Time og vendte tilbage til Jerusalem, og sandt **forsamlede** de Elleve og dem som vare med dem, hvilke sagde: Herren er sandelig opstanden og seet af Simon. — Men der de talede dette, stod Jesus selv midt iblandt dem, og sagde til dem: Fred vare med Eder. Luc. 24, 13. 33—36. Paa den første Dag i Ugen, da Disciplene vare **forsamlede** osv. (see ovenfor). Ap. G. 20, 7. Anlangende den Hjalp, som samles til de Hellige, da ligesom jeg **forordnede** for Menighederne i Galatia, saaledes gjører og G. Paa den **første Dag i Ugen** lægge Enhver for sig selv Noget tilside, og samle som han har havt Betsignelse til. I Cor. 16, 1. 2. Jeg henryktes i Aanden paa **Herrens Dag**. Ab. 1, 10. Den Steen som Bygningsmændene forskjode er bleven til en Hovedbjørnesteen. Dette er steet af Herren, det er underligt for vore Dine. Denne er **Dagen**, som Herren gjorde, lader os frydes og glædes i ham. Ps. 118. 22—24.

— Vi agte denne Dag som en kostelig Gave af Gud (32), og som særdeles nødvendig for den christelige Menigheds Bestaaen.

32) Og han sagde til dem: Sabbaten blev til for Menneskets Skyld. Marc. 2, 27. (5 Mos. 5, 12—15.)

VI. Om Evangelium.

Guds Naades Evangelium (1) er et godt Budskab (2), en Guds Kraft til Saliggjorelse for hver den som troer (3) paa Jesum Christum (4), ved hans urandsfagelige Rigdom, som prædikes for de Fattige (5), helbreder han dem som have et sønderknust Hjerte, sætter de Plagede i Frihed (6), kalder til at erholde sin Herlighed (7), og bringer Liv og Ufortrænelighed for Lyset, ved Evangelium (8); forkynder Fred og Afgang, som Medborgere og Huusfolk, til Haderens Rige, og befaler dem at trænge derind med Magt (9); men ikke alle ere dette Sandhedens Ord, og Saliggjorelses Evangelium lydige (10); thi denne Verdens Gud haver forblindet de Bantroes Sind, paa det at Evangeliets Oplysning, ikke skulde sinne for dem (11), hvilke skulle lide Straf, en evig Fortabelse fra Herrens Ansigt (12), dog er det Guds Villie, at Evangelium skal prædikes for alle Folk (13), ikke

1) Ap. G. 20, 24. 2) Den Herres Herres Hand er over mig, derfor haver Herren salvet mig, til at kundgjøre et godt Budskab for de Sagtmodige. Ef. 61, 1. 3) Rom. 1, 16. 4) Ap. G. 5, 42. 5) Eph. 3, 8. Luc. 7, 22. 6) Luc. 4, 18, 21. 7) 2 Thes. 2, 14. 8) 2 Tim. 1, 10. 9) Eph. 2, 17, 18, 19. Luc. 16, 16. 10) 2 Thes. 1, 8. 11) 2 Cor. 4, 4. 12) 2 Thes. 1, 9. 13) Dette Riges Evangelium skal prædikes i den ganske Verden til et Vidnesbyrd for alle Folk; og da skal Guden komme. Math. 24, 14.

i Ord alene, men ogsaa i Kraft (14), ikke med vise Ord, at Christi Kors ikke skulle tabe sin Kraft (15); men med Ord, som den Helligaand lærer (16); derfor bestiftede han Nogle til Evangelister og Lærere (17), til Christi Legemes Opbyggelse (18), og den som det er betroet at prædike Evangelium (19), hvilket ikke er Menneſte-Lære (20), bør vandre værdigen (21), ikke ſtamme ſig (22), men beſjende og forſvare Christi Evangelium (23), ikke beſpørge ſig med Kjød og Blod (24); men med Iver (25) og Færdighed gaae frem i Fredens Evangelium (26), og bede Gud om Frimodighed til at kundgjøre Evangelii Hemmelighed (27); (thi det er ſkjult for dem, ſom blive fortabte) (28); om man ogsaa derfor ſulle lægges i Lænker' (29), lide Ondt (30) eller miſte ſit Liv (31), ikke forſædtes af Modſtanderne (32), ſom miſhandler og forhaane Evangelii Prædikere, men tale under megen Kamp (33) og Strid (34), gaae omfring og forkynde Evangeliet's Lære (35), thi den ſom forfølger os, kan muligen komme til at prædike Evangeliet om den Tro, ſom han tilſorn vilde udrydde (36) ikke vige fra Evangelii Sandhed (37), om vi end hørte en Engel af Himmelen præ-

14) 1 Theſ. 1, 5. 15) 1 Cor. 1, 17. 16) 1 Cor. 2, 13. 17) Eph. 4, 11. 18) Eph. 4, 12. 19) Gal. 2, 7. 20) Men jeg kundgjør Eder, Brødre! at det Evangelium, ſom er prædiktet af mig, ikke er Menneſte-Lære. Gal. 1, 11. 21) Phil. 1, 27. 22) 2 Tim. 1, 12. 23) Phil. 1, 7. 17. 24) 2 Cor. 9, 13. 25) Gal. 1, 16. 26) 2 Cor. 8, 18. 27) Eph. 6, 15. 28) Eph. 6, 19. 29) 2 Cor. 4, 3. 30) Eph. 6, 20. 31) Lid Ondt med Evangelium ved Guds Kraft. 2 Tim. 1, 8. 1 Theſ. 2, 9. 1 Cor. 9, 12. 32) Men hvo ſom miſter ſit Liv for min og Evangelii Skuld, han ſkal frelſe det. Marc. 8, 35. 33) Phil. 1, 28. 34) 1 Theſ. 2, 2. 35) Phil. 1, 27. 4, 3. 36) Ap. G. 8, 4. 37) Den ſom tilſorn forfulgte os, prædiker nu Evangeliet om den Tro, ſom han tilſorn vilde udrydde. Gal. 1, 23. 37) Gal. 2, 5.

dise et andet Evangelium (38), ikke lade sig røkke fra Evangelii Haab, hvilket er prædiktet for al Skabningen under Himmelen (39), ved hvilke vi og blive salige, dersom vi beholde det, ester den Naade, paa hvilken det er os forkyndt (40), da vi bleve befeglede med Forjættelsens den Helligaand (41), haabende paa det, som er os henlagt i Himlene, om hvilket vi have hørt i Evangeliets Sandheds Ord (42), der under Kjødets Skrobelighed er prædiktet for os (43). De, som ikke gaae ligefrem ester Evangelii Sandhed, maa i Alles Paahør (44), straffes strængeligen, at de maa blive sunde i Troen (45); ere vi sunden værdige af Gud til at Evangelium maatte os betroes (46), saa ere vi og skyldige at dele med Eder, ikke alleneste Guds Evangelium, men ogsaa vort eget Liv (47). Vee mig, dersom jeg ikke prædiker Evangelium (48), endstjøndt Herren haver forordnet for dem, som forkynde Evangelium, at de skulle leve deraf (49), saa synder man ikke med at fornødre sig selv, og forkynde det for Intet (50), at vi, som Medarbejdere i Christi Evangelium, kunde styrke Eder; men dette gjøre vi for Evangelii Skyld, at vi kunne blive Meddelagtige deri (51).

38) Gal. 1, 6—9. 2 Cor. 11, 4. 39) Col. 1, 23. 40) 1 Cor. 15, 1. 2. 41) Eph. 1, 13. 42) Col. 1, 5. 43) Gal. 4, 13. 44) Gal. 2, 14. 45) Jesaarjag straffe du dem strængeligen, at de maae blive sunde i Troen. Tit. 1, 13. 46) 1 Thef. 2, 4. 47) 1 Thef. 2, 8. 48) 1 Cor. 9, 16. 49) Saaledes haver og Herren forordnet for dem, som forkynde Evangelium, at de skulle leve af Evangelium. 1 Cor. 9, 14. En Arbejder er sin Føde værd. Math. 10, 10. Den som undervises i Ordet, skal dele alt Godt med den, som ham underviser. Gal. 6, 6. 50) 2 Cor. 11, 7. 51) 1 Cor. 9, 23. Phil. 1, 5.

VII. Om Synderes Omvendelse ved Guds Ord.

Frelsens Vej er denne, at Mennesket ved Guds Ord, som er levende og kraftigt (1), bliver opvakt af sin dybe Syndesøvn (2), erkjender sin Skyld og sine Synder og hjertelig angrrer dem (3). I Følelsen af sin store Fare tager han sin Tilflugt til Christum (4), som sin eneste Redningsmand og Saliggjører (5), og modtager, ved Troen paa

1) Guds Ord er levende og kraftigt, og skarpere end noget tveægget Sværd. Ebr. 4, 12. Er mit Ord ikke som en Jyd, siger Herren, og som en Hammer, der kan sønderslaae en Klippe. Jer. 23, 29.

2) Men der de det hørte, gif det dem gjennem Hjertet, og de sagde til Petrus og de andre Apostler: I Mænd, Brødre, hvad skulle vi gjøre? Ap. G. 2, 37. Ligesom Regnen og Sneen nedfalder fra Himmelen, og kommer ikke tilbage derhen, men vander Jorden overflødeligen, og gjør den frugtbar og kommer den til at give Grøde; og den giver Sæd til at saae og Brød til at æde; Saa skal mit Ord være, som skal udgaae af min Mund; det skal ikke komme tomt igjen til mig; men det skal gjøre det mig behager, og det skal lykkes for det, til hvilket jeg sender det. Esa. 55, 10, 11. (Luc. 16, 29—31.)

3) Bedrøvelsen efter Gud virker Omvendelse til Salighed, som ikke fortrydes. 2 Cor. 7, 10. Fødselen stod langt borte, og vilde end ikke opløste Vinene til Himmelen, men slog sig for sit Bryst og sagde: Gud vær mig Synder naadig! Luc. 18, 13. For dig, ja for dig alene haver jeg syndet og gjort det Onde for dine Dine. Ps. 51, 6. Nu bøder han alle Mennesker allevegne, at omvende sig. Ap. G. 17, 30. (Luc. 7, 37—48.)

4) Alt, hvad min Fader giver mig, skal komme til mig; og den som kommer til mig, skal jeg ingenlunde kaste hen ud. Joh. 6, 37. Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværede! og jeg vil give Eder Hvile. Math. 11, 28.

5) Der er ikke Frelse i nogen Anden; der er og ikke noget andet Navn givet iblandt Menneskene, ved hvilket vi skulle vorde frelst. Ap. G. 4, 12. Jeg er Veien og Sandheden og Livet; der kommer Ingen til Faderen, uden ved mig. Joh. 14, 6. (Joh. 3, 36.)

ham, sine Synders Forladelse (6), og det Vidnesbyrd i sit Hjerte, at han er et Guds Barn og en Arving til det evige Liv (7). • Denne store Forandring i Synderens Hjerte og i hans Erfjendelse er alene den Helligaands Værk (8), som efter Guds naadige Villie ledsager Ordet med sin almægtige Virkning (9), og derved bevirker den fjødeligssindede Synders

6) De blive retfærdiggjorte uforfkyldt af hans Naade, ved den Forløsning, som er i Christo Jesu; hvilken Gud haver fremstillet til en Forsoning formedelst Kroen paa hans Blod; for at vise sin Retfærdighed ved de forhen begangne Synders Forladelse i Guds Langmodighed. Derfor slutte vi at Mennesket bliver retfærdiggjort ved Kroen uden Lovens Gjæringer. Rom. 3, 24. 25. 28. Til hvilke jeg nu udsender dig, at oplade deres Pine, at de omvende sig fra Mørket til Lyset og fra Satans Magt til Gud, paa det de kunne annamme Syndernes Forladelse, og Lod iblandt dem, som ere helligede ved Kroen paa mig. Ap. G. 26, 17. 18.

7) Denne Aand vidner med vor Aand, at vi ere Guds Børn; men dersom vi ere Børn, ere vi og Arvinger, nemlig Guds Arvinger og Christi Medarvinger. Rom. 8, 16. 17. Efter som I da ere Sønner, har Gud udiendt sin Søns Aand i Eders Hjerter, som raaber: Abba, Fader! Gal. 4, 6. Hvo som troer paa Guds Søn, har dette Vidnesbyrd i sig selv. Og dette er Vidnesbyrdet, at Gud har givet os det evige Liv, og dette Liv er i hans Søn. 1 Joh. 5, 10. 11. (Eph. 1, 13. 14. 4, 30. 2 Cor. 1, 21. 22.)

8) I ere aftvættede, I ere helliggjorte, I ere retfærdiggjorte, ved den Herres Jesu Navn, og ved vor Guds Aand. 1 Cor. 6, 11. Ingen kan kalde Jesum Herre uden ved den Helligaand. 1 Cor. 12, 3. De skulle alle være lærte af Gud. Joh. 6, 45.

9) Wort Evangelium hos Eder var ikke i Ord alene, men ogsaa i Kraft og i den Helligaand. 1 Thes. 1, 5. Mit Ord og min Prædiken var ikke i menneskelig Wijsdoms overtalende Ord, men i Aands og Kraftes Beviiisning; at Eders Tro ikke skulde være i Menneskens Wijsdom, men i Guds Kraft. 1 Cor. 2, 4. 5. Det er Aanden som levende gjør; Kjødet gavner intet; de Ord, som jeg taler til Eder, ere Aand og ere Liv. Joh. 6, 63. Der Petrus endnu taledes disse Ord faldt den Helligaand paa alle dem, som hørte Ordet. — Thi de hørte dem tale med fremmede Tungemaal og prise Gud. Ap. G. 10, 44. 46. (Ezech. 37, 7. 10.)

Igensfødselse (10), opluffer hans Hjerte (11), oplyser hans Sjæl (12), og frembringer den levende Tro paa Christum (13).

10) Hvilke ikke ere fødte af Blod, ei heller af Kjød's Villie, ei heller af Mands Villie, men af Gud. Joh. 1, 13. Uden Noget bliver fød paa ny, kan han ikke see Guds Rige. Uden Noget bliver født af Vand og Aand, kan han ikke indkomme i Guds Rige. Forundre dig ikke at jeg sagde til dig; det bør Eder at fødes paa ny. Joh. 3, 3. 5. 6. 7. Efter sit Aand fødte han os, **formedelst Sandheds Ord.** Jac. 1, 18. I, som ere igjensfødte, ikke af forfrankelig men uforfrankelig Sæd ved **Guds Ord**, som lever og bliver evindeligen; — men Herrens Ord bliver evindeligen, og dette er det Ord, som er **forkyndet** for Eder. 1 Ptr. 1, 23. 25. I Christo Jesu gjælder hverken Omhjærelse eller Forbud Noget, men en **ny** Skabning. Gal. 6, 15.

11) En Kvinde, ved Navn Lydia, som dyrkede Gud, hørte til; hendes Hjerte oplod Herren, at hun gav Hgt paa det, som blev talet af Paulus. Ap. G. 16, 14.

12) Thi I vare forhen Mørkhed, men nu ere I et Lys i Herren. Eph. 5, 8. Det sandselige Menneſke fatter ikke de Ting, som hører Guds Aand til; thi de ere ham en Daarlighed, og han kan ikke kjende dem; thi de dømmes aandeligen. 1 Cor. 2, 14.

13) Thi af Naade ere I frelste **formedelst Troen**, og det ikke af Eder; det er en Guds Gave. Eph. 2, 8.

VIII. Om Troen.

Troen er en Bestandighed i Haabet paa Guds Forjættelser, en fast Overbeviſning om det, som ikke sees (1), og en Guds Gave (2), hvorom vi altid maae bede (3). Ved Troen paa Christi Blod blive vi retfærdiggjorte uforſkyldt, af Naade, uden Gjerninger (4), af Troen leve vi (5)

1) Ebr. 11, 1. **2)** Eph. 2, 8. **3)** 2 Theſ. 1, 11. **4)** Gud haver fremstillet Christum Jesum til en Naadestol **formedelst Troen** paa hans Blod. Menneſket bliver retfærdiggjort ved Troen, uden Lovens Gjerninger. Rom. 3, 25—28. 10, 4. Ap. G. 13, 39. Eph. 2, 8. **5)** Ebr. 10, 38.

og seire over det Onde i og om os (6), ved Troen drages vi ud af Mørket (7) og oprejses i Christo (8); formedelst Ordets Forkyndelse og den Helligaands Oplysning af den hellige Skrift bekomme vi Troen i Hjertet, Wiisdom (9), Frelse (10), Syndernes Forladelse (11), Hjertets Renselse (12), Fred med Gud (13), evigt Liv (14) og Salighed (15); hvo som troer, kommer ikke for Dommen, men er gaaet over fra Døden til Livet, skal opstaae og leve evindeligen (16); men ikke alle ere Troende (17), som besjende med Munden. De Bantro fornægte Gud med Gjerninger (18); for dem er intet reent (19), deres Tro er død (20); disse skal for Dommen (21), ja de ere allerede dømt (22), som ikke ville tro, og skulle døe i deres Synder (23); man kan forvendes (24),

6) Vor Tro er den Seir, som haver overvundet Verden. 1 Joh. 5, 4. **7)** Joh. 12, 46. **8)** Col. 2, 12. **9)** Med Hjertet troer man til Retsfærdighed. Rom. 10, 10. Hvorledes skulle de troe paa den, om hvem de ikke have hørt? men hvorledes skulle de høre, uden der er Noget som prædiker. 14. Altsaa kommer Troen derved, at man hører. 17. Efterdi du fra Barndom af kjender den hellige Skrift, som kan gjøre dig wiis til Salighed ved Troen paa Christum Jesum &c. 2 Tim. 3, 15—17. **10)** Din Tro haver frelst dig. Math. 9, 22. Marc. 5, 34. 10, 52. Luc. 8, 48. 18, 42. **11)** Hver den, som troer paa ham, skal faae Syndernes Forladelse ved hans Navn. Ap. G. 10, 43. **12)** Han rensede deres Hjerter ved Troen. Ap. G. 15, 9. **13)** Altsaa retfærdiggjorte ved Troen have vi Fred med Gud ved vor Herre Jesum Christum. Rom. 5, 1. **14)** Joh. 3, 15. 6, 40. 47. **15)** Marc. 16, 16. Rom. 10, 9. **16)** Hvo som hører mit Ord og troer den, som mig udsendte, haver et evigt Liv og kommer ikke til Dommen. Joh. 5, 24. 11, 24—26. **17)** Troen er ikke Alles. 2 Tes. 3, 2. **18)** Tit. 1, 16. **19)** Alt er vel reent for de Rene, men for de Besmittede og Bantro er Intet reent. Tit. 1, 15. **20)** Men vil du vide, o du forfængelige Menneske, at Troen uden Gjerninger er død. Jac. 2, 20. **21)** Paa det at alle de skulle dømmes, som ikke troede Sandheden, men havde Velbehag i Uretfærdighed. 2 Tes. 2, 12. **22)** Joh. 3, 18. **23)** Thi dersom I ikke ville troe, at jeg er den jeg er, skulle I døe i Ederes Synder. Joh. 8, 24. **24)** Og de forvende Nogens Tro. 2 Tim. 2, 18.

svige den første Tro (25), fornægte Troen (26), affalde fra Troen (27), lide Etikbrud paa Troen (28), men uden Tro er det umuligt at behage Gud (29); alt det som ikke er af Tro, er Synd (30); man kan være lidet troende (31), have Troes Mangler (32); da maa man antage Formaningen: jag efter Tro (33), at den kan vore (34), saa man kan blive viis til Salighed (35) og lade Ordet, som høres, forenes med Troen i os (36) og bevare den i Taalmodighed (37), da den er meget dyrebarere end det for-gængelige Guld (38), saa vi maae elske i Troen (39), ind-gaae til Hvile (40) og arve Forjættelserne (41), thi Gud bliver deres Belønner, som søge ham (42).

25) De have søget den første Tro. 1 Tim. 5, 12. 26) 1 Tim. 5, 8. 27) Men Aanden siger klarligen, at i de sidste Tider skulle Noget affalde fra Troen og hænge ved forførte Mander og Dævles Rørdomme. 1 Tim. 4, 1. 28) 1 Tim. 1, 19. 29) Ebr. 11, 6. 30) Rom. 14, 23. 31) Math. 14, 31. Luc. 12, 28. 32) 1 Tes. 3, 10. 33) 2 Tim. 2, 22. 34) 2 Tes. 1, 3. 35) 2 Tim. 3, 15. 36) Men Ordet, som de hørte, hjalp dem ikke, fordi det ikke forenedes med Troen i dem, som herte det. Ebr. 4, 2. 37) Her er de Helliges Taalmodighed, her ere de, som bevare Guds Befalinger og Jesu Tro. Hab. 14, 12. 13, 10. 38) 1 Pet. 1, 7. 39) Tit. 3, 15. 40) Ebr. 4, 3. 41) Men efterfølge dem, som ved Tro og Taalmodighed arvede Forjættelserne. Ebr. 6, 12. 42) Ebr. 11, 6.

IX. Om Naademidlerne og Naadens Orden.

Vi troe, at Gud har anordnet Naademidler, ved hvilke han drager Syndere til sig og tilegner dem Frelsen i Christo. Gud har i Henseende til dem fassat en bestemt Orden,

som vi ikke tor eller kan forandre uden at overtræde hans hellige Villie (1). Først kommer i Anvendelse: a) Guds Ord (2). Ved den Helligaand, som virker med dette Ord, komme Synderne til Omvendelse og Troe, og blive derpaa optagne i Christi Menighed ved: b) Daaben (3), og denne Menigheds Medlemmer nyde i den: c) Nadveren (4) til Forkyndelse af Christi Død og inderligt Samfund med ham (5). I denne finder tillige de Helliges Samfund sit høieste Udtryk (6). Dog er Bønnen at ansee som

1) Dersom I blive i mit Ord ere I sandelig mine Disciple. Joh. 8, 31. Hvo, som haver mine Befalinger, og holder dem, han er den som mig elsker. Om Noget elsker mig skal han holde mit Ord. Joh. 14, 21. 23. I ere mine Venner, dersom I gjøre, hvad jeg befaler Eder. Dersom I holde mine Befalinger skulle I blive i min Kjærlighed. Joh. 15, 10. 14. Lærer dem at holde **Alt** det, jeg haver befaleet Eder. Math. 28, 20.

2) Gaar bort i al Verden og prædiker Evangelium for al Skabningen. Marc. 16, 15. Da stod Petrus frem med de Eleve og opløstede sin Kæst og talde til dem. Ap. G. 2, 14. Da kom Philippus til Samaria Stad og prædikede Christum for dem. Ap. G. 8, 5. Da oplod Philippus sin Mund, og begyndte fra dette Prophetens Sted at forkynde ham Jesum. Ap. G. 8, 35. Paa Sabbathdagen gif vi udenfor Staden — og talde til de Kvinder, som kom sammen. Ap. G. 16, 13. Og de talde Herrens Ord til ham og til **Alle** dem, som vare i hans Huus. Ap. G. 16, 32. (Ap. G. 10, 34—44. 18, 4. 5.)

3) Hvo som a) troer og b) bliver døbt skal blive salig, men hvo som ikke troer skal blive fordømt. Marc. 16, 16. (Ap. G. 2, 41. 8, 12. 37. 38. 16, 15. 33. 10, 48.)

4) De som nu gjerne annammede hans Ord bleve døbte; og der lagdes den samme Dag til (Menigheden) henvend tre tusinde Sjæle. Men de vare væragtige i — Brødet's Brydelse. Ap. G. 2, 41. 42. (Ap. G. 20, 7.)

5) Hvo som æder mit Kjød og drikker mit Blod, han bliver i mig og jeg i ham. Joh. 6, 56.

6) Eet Brød, eet Legeme ere vi mange, thi vi ere alle deelagtige i det ene Brød. I Cor. 10, 17.

Sjælen i alle disse Midler (7) og i hele Naadestanden (8). Den begynder med de første Tegn, der vise sig til det nye Liv (9), og hører ikke op igjen.

7) Det begav sig der alt Folket lod sig døbe og Jesus ogsaa blev døbt og bad. Luc. 3, 21. Lad dig døbe — og paafald Herrens Navn. Ap. G. 22, 16

8) Hver den, som paafalder Herrens Navn, skal frelses. Ap. G. 2, 21. (Rom. 10, 11—14.)

9) Herre! hvad vil du, at jeg skal gjøre? Ap. G. 9, 6. Spørg i Juda Huus efter Gen ved Navn Saulus fra Tarsus; thi see, han beder. Ap. G. 9, 11.

X. Om Daaben.

Vi troe at, efter de bestemte Udtryk i det nye Testamente, den af den Herre Jesus anordnede hellige Daab, der skal vedvare i hans Menighed indtil hans Tilkommelse (1), bestaaer deri, at den, som døbes, af en dertil kaldet Herrens Tjener, i Navnet Faderens og Sønnens og den Helligaands, bliver neddyppet eller begravet i Vandet, og igjen opstaaer deraf (2). Kun paa denne Naade bliver den

1) Gaaer derfor hen, og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Helligaands; og lærer dem at holde **alt det**, jeg haver befalet Eder. Og see, jeg er med Eder alle Dage, indtil Verdens Ende. Math. 28, 19, 20.

2) Da kom Jesus fra Galilæa til Jordanen til Johannes at døbes*) af ham. Men Johannes formeente ham det og

*) „Daaben hedder paa Græsk Baptismus, paa Latin Mersio, det er, naar man dypper noget ganske ned i Vandet, saa at det gaaer sammen over ham Som ogsaa uden Tvivl i det tydske Sprog Ordet Daab (Taufe) kommer af Ordet dyb (Tiefe), at man sænker dybt i Vandet, hvad man døber Derfor skulle vi see hen til tre Ting i det hellige Sacrament: Tegnet, Betydningen og Erven. Tegnet bestaaer deri, at man i Navnet Faderens og Sønnens og den Helligaands Røder Mennesket ned i Vandet. Men man lader ham ikke blive deri, man løfter ham op igjen. Derfor siger man (idet Tydske), at løfte op af Daaben (aus der Taufe heben). Saaledes skulle begge Stykker være i Tegnet, at døbe, og løfte op igjen.“

Ord af Dr. Luther (Sermon om Daaben).

„Ordet baptizo (døbe) betyder underdyppe, og Brugen af Reddyppelsen blev iagttaget af den gamle Kirke.“

Ord af Calvin.

guddommelige Befaling gjort Fyldest (3), og Christi Anordning beholder sin dybe Betydning (4). Ligesaa bestemt blive ogsaa de Personer betegnede i den hellige Skrift, der skulle underkaste sig denne Anordning og med taknemmelige Hjerter gribe dette hellige Naademiddel, nemlig kun saadanne, ligemeget til hvilket Folk de høre, der først ved Evangeliets Forkyndelse og Guds frie Naade blive omvendte fra deres Synder til Christum og troe paa ham af ganske Hjerter som deres Frelser (5).

saagde: jeg haver behov at døbes af dig og du kommer til mig! Men Jesus svarede og sagde til ham: tilsted det nu; thi **saaledes** bør det **os** at fuldkomme Alt hvad Ret er. Da tilstodte han ham. Math. 3, 13—15. Han døbtes af Johannes i Jordan. Marc. 1, 9. Da der Jesus var døbt, **steeg** han **op** af Vandet. Math. 3, 16. Derefter kom Jesus og hans Disciple i Judæa Land, og han opholdt sig der med dem og døbte; men ogsaa Johannes døbte i Enon nær ved Salem, fordi der var **meget** Vand, og de kom derhen og bleve døbte. Joh. 3, 22, 23. Men som de drog frem ad Beien kom de til noget Vand og Kammerstjenden sagde: see der er Vand, hvad hindrer mig fra at blive døbt? — Og han bød Bognen holde, og de **nedstege** begge **i Vandet**, baade Philippus og Kammerstjenden; og han døbte ham. Men der de **opstege** af Vandet bortrykkede Herrens Mand Philippus. Ap. G. 8, 36, 38, 39.

3) Een Herre, een Tro, **een** Daab. Eph. 4 5. Thi dersom vi ere blevne forenede med ham ved Lighed med hans Død, da skulle vi og være det i Lighed med hans Opstandelse. Rom. 6, 5.

4) I, som ere **begravne** med ham i Daaben, og **medopreiste** i ham formedelst Troen, af Guds Kraft, som opreiste ham fra de Døde. Ogsaa Eder, som være døde i Overtrædelserne — gjorde han levende **tilligemed ham**. Col. 2, 12, 13.

5) Hvo som **troer** og bliver døbt skal blive salig. Marc. 16, 16. I Mænd, Brødre! hvad skulle vi gjøre? Petrus sagde til dem: Omvender Eder og hver af Eder lade sig døbe i Jesu Christi Navn til Syndernes Forladelse. — De, som nu **gjerne** annammede hans Ord, bleve døbte, og der sagdes den samme Dag til (Menigheden) henvend tre tusinde Sjæle. Ap. G. 2, 37, 38, 41. Men der kom steds

Bed Daaben, som vi efter vor Frelsers Billie og Befaling have at underkaste os (6), indtræde vi i hans Menighed (7). Den er Synderens hoitidelige Bekjendelse (8), der erkjender det Skrækkelige i Synden og sit ganske Væsens Fordømmelighed (9): at han alene sætter alt sit Haab til

flere til, som troede paa Herren, en Mængde baade af a) Mænd og b) Kvinder. Ap. G. 5, 14. Men der de troede Philippus, som forkyndte Evangelium om det, som hører til Guds Rige, og Jesu Christi Navn, lode de sig døbe baade a) Mænd og b) Kvinder. Ap. G. 8, 12. Men Philippus sagde: **dersom** du troer af ganske Hjerter, kan det skee. Men han svarede og sagde: jeg troer, at Jesus Kristus er Guds Søn. Ap. G. 8, 37. Men Griipus, Synagogeforstanderen troede paa Herren med sit ganske Huus; og mange af Corinthierne, som hørte til, troede og bleve døbte. Ap. G. 18, 8. I ere jo alle Guds Vorn formedelst Troen i Christo Jesu; thi I, saa Mange, som ere døbte til Christum, have iført Christum. Gal. 3, 26, 27. (Ap. G. 10, 42—48. 16, 13—15. 40. 29—34. — Math. 3, 1. 2. 5. 6. 7—9. Marc. 1, 5. Luc. 3, 3. Ap. G. 13, 24.)

6) Hver af Eder lade sig døbe! De som nu gjerne annammede hans Ord bleve døbte. Ap. G. 2, 38, 41. Herre! hvad vil du at jeg skal gjøre? Og Herren sagde til ham: staa op, og gik ind i Staden, og det skal siges dig, hvad dig bør at gjøre. Ap. G. 9, 6. Og nu, hvad tøver Du? Staa op og lad dig døbe. Ap. G. 22, 16. Dersom I holde mine Befalinger, skulle I blive i min Kjærlighed. I ere mine Venner, dersom I gjøre hvad jeg befaler Eder. Joh. 15, 10, 14. (Marc. 16, 16.)

7) Vi ere jo alle døbte i een Vand til at være eet Legeme, hvad heller vi ere Jøder eller Græker, Frælle eller Frie. 1 Cor. 12, 13. Men Herren lagde dagligen nogle til Menigheden, som lode sig frelse. Ap. G. 2, 47.

8) Daaben er ikke en Henselse fra Kjødets Ureenhed, men en god Samvittigheds Pagt med Gud. 1 Ptr. 3, 21. Lader os træde frem med et sanddru Hjerter i Troens fulde Forvisning, ved Vestankelsen rensede i Hjerterne fra en ond Samvittighed og afkøede paa Legemet med reent Vand. Lader os holde fast ved Haabets uroffelige Bekjendelse. Ebr. 10, 22, 23. Esterdi vi derfor have en stor Øpperstepræst (Jesum), som er gangen ind i Himlene, da lader os holde fast ved Bekjendelsen. Ebr. 4, 14.

9) Derfor skal alt Israels Huus visseligen vide, at denne Jesum, hvem I korsfæstede, haver Gud gjort til en

Jesu Christi, sin Frelfers Død og Opstandelse (10) og troer paa ham, som en Frelser fra Syndens Sold og Forbandelse (11) — at han med Liv og Sjæl overgiver sig til Christum og isører ham (12), som sin Retfærdighed og Styrke (13) — at han nu hengiver sit gamle Menneske i Døden og onsker at leve i et nyt Levnet med Christum (14).

Herre og Christum. Men der de det hørte, gif det dem **igjennem Hjertet**. Ap. G. 2, 36. 37. Jeg er Jesus, den du **forfølger**, det vil blive dig haardt at stampe imod Braaden. Og han saade **levende og forfærdet**: Herre, hvad vil du at jeg skal gjøre? Og han saae ikke i tre Dage; og han aad ikke, ei heller drak han. Ap. G. 9, 5. 6. 9. Men han begjærede et Lys, og sprang ind, og faldt skjælvende ned for Paulus og Silas, og han førte dem ud og saade: **Herrer!** hvad bør mig at gjøre at jeg kan vorde salig. Ap. G. 16, 29. 30. (Math. 3, 6.)

10) Hver af Eder lade sig døbe i Jesu Christi Navn til Syndernes Forladelse. Ap. G. 2, 28. Vide I ikke, at vi, saa mange som ere døbte i Christo Jesu, ere døbte i **hans Død**. Men dersom vi ere døde med Christo, da **troe** vi, at vi og skulle leve med ham. Rom. 6, 3. 8. **Vi domme** saaledes, at dersom Een er død for Alle, da ere de Alle døde. 2 Cor. 5, 15.

11) Syndens Sold er Døden, men Guds Naadegave er det evige Liv i Christo Jesu vor Herre. Rom. 6, 23. Thi det han døde, døde han **een Gang** for Synden; men det han lever, det lever han for Gud. **Saaledes** anseer ogsaa I Eder selv, som døde for Synden, men som levende for Gud i Christo Jesu vor Herre. Rom. 6, 10. 11. (Esa. 53, 5. Ap. G. 8, 35.)

12) Thi I, saa Mange som ere døbte til Christum, have isørt Christum. Gal. 3, 27.

13) For mig skal bøies hvert Kne; ja hver Tunge skal sværge: Sandelig i Herren er Retfærdighed og Styrke. Eia. 45, 23. 24.

14) Vi ere altsaa begravne med ham ved Daaben i Døden, paa det at ligesom Christus er opreist fra de Døde formiddelt Faderens Herlighed, saa skulle og vi vandre i et nyt Levnet. Thi dersom vi ere bleyne forenede med ham ved Lighed med hans Død, da skulle vi og være det i Lighed med hans Opstandelse. Esterdi vi vide, at vort gamle Menneske er forskæftet med ham, paa det Syndens Legeme skal blive til Intet, saa at vi ikke fremdeles skulle tjene Synden. Rom. 6, 4—6.

Men Daaben er ogsaa Guds høitidelige Forsikkring til den Troende, som døbes, at han er nedscænket i Christo Jesu (15), og altsaa død, begravet og opstanden med ham (16); at hans Synder ere aftvøttede (17), og at han er et hjært Guds Barn, i hvilket Faderen har Velbehag (18). Daaben skal ogsaa bestemte og kraftigere fremfalde Bevidstheden om hans Redning og Salighed (19), som Gud frembringer og besegler med den Helligaand (20), dog kun der, hvor han først har frembragt den sande saliggjørende Tro paa

15) Vi, saa mange som ere døbte i Christo Jesu. Rom. 6, 3.

16) Vi ere altsaa begravne med ham ved Daaben i Døden o. i. v. Rom. 6, 4. 8. (Col. 2, 12. 13.)

17) Han (Paulus) saae ikke i tre Dage; og han aad ikke, ei heller drak han. Ap. G. 9, 9. Annanias, en gudfrygtig Mand efter Loven, — kom til mig, og stod for mig og sagde: — Og nu hvad tøyer du? Staae op, lad dig døbe, og dine Synder aftvøtte. Ap. G. 22, 12. 13. 16. Omvender Eder, og hver af Eder lade sig døbe i Jesu Christi Navn til Syndernes Forladelse. Ap. G. 2, 38.

18) Og see, der kom en Møst fra Himlene, som sagde: denne er min Søn, den Elskelige, i hvilken jeg haver Behagelighed. Math. 3, 17. Han benaadede os i den Elskte. Eph. 1, 6.

19) Hviis Modbillede nu fresser os, Daaben, hvilken ikke er Renselse fra Kjødets Ureenhed, men en god Samvittigheds Pakt med Gud, ved Jesu Christi Opstandelse. 1 Ptr. 3, 21. Der de opstege af Vandet, bortrykkede Herrens Mand Philippus og Kammerensvenden saae ham ikke mere; thi drog han sin Bei med Glæde. Ap. G. 8, 39. Han stod op, og blev døbt, og fik Mad, og blev styrket. Men Saulus blev nogle Dage hos Disciplene i Damaskus. Og strax prædikede han Christum i Synagogerne, at han er Guds Søn. Ap. G. 9, 18—20. (Ap. G. 16, 31—34. Rom. 6, 3—11.)

20) Der Jesus var døbt, steg han strax op af Vandet; og see Himmelen aabnedes ham, og han saae Guds Aand fare ned som en Due og komme over ham. Math. 3, 16. Men den, som holder os med Eder faste til Christum, og som salvede os, er Gud, som og beseglede os og gav os Aanden til Pant i vore Hjertes. 2 Cor. 1, 21. 22. (Ap. G. 2, 38.)

Guds Son, og paa hans Døds og Opstandelses Kraft (21). — Daaben har det Eiendommelige, at den kun bruges een Gang, medens de andre Naademidler gjentages og fornyes gjennem en Christens hele Liv, hvorfor det er særdeles nødvendigt, at den skeer retteligen efter Guds Ord.

21) Udi ham ere ogsaa J, da J hørte Sandhedens Ord, Eders Saliggjorelses Evangelium; udi ham ere ogsaa J, der J troede, blevne beseglede med Forjættelsens den Helligaand. Eph. 1, 13.

XI. Om Nadveren.

Denne naadesfulde Indstiftelse, som Herren har skjænket sin Menighed, og vi betragte som et usfatteerligt Naademiddel, af hvilket vi ofte skulle gjøre Brug (1), bestaaer deri, at der bliver, af de dertil i Menigheden Forordnede, under Fremsigelse af Indstiftelsesordene og efter høitidelig Takkebøn, Brød brudt, og dette da, som derefter ogsaa Viin af Kalken, nydes af Menighedens Medlemmer, i hvilke Kristus giver dem sit Legeme og Blod at æde og drikke (2).

1) Saa ofte som J æde dette Brød. 1 Cor. 11, 26. Saa ofte som J det drikke. V. 25. Men de vare varagtige i Apostlernes Lærdom og Samfundet og Brøds-Brøydelsen og Bønnerne. Og de vare hver Dag samdrægtigen og vaeragtigen i Templet, og brøde Brødet i Husene. Ap. G. 2, 42. 46. Men paa den første Dag i Ugen, der Disciplene vare forsamlede at brøde Brødet, holdt Paulus en Tale til dem. Ap. G. 20, 7.

2) Og der de aade, tog Jesus Brødet, takkede og brød det, og gav dem og sagde: tager, æder; dette er mit Legeme. Og han tog Kalken, takkede, og gav dem den, og de drak Alle deraf. Og han sagde til dem: dette er mit Blod det nye Testaments, hvilket udgydes for Mange. Marc. 14, 22—24. (Math. 26, 26—28. Luc. 22, 17—20. 1 Cor. 11, 23—25.)

— Efter den dem givne hellige og salige Befaling, skulle Herrens Forløste, indtil hans Tilkommelse, ved dette Maaltid forkynde og ihukomme hans Død, som den eneste Grund til deres Frelse og Salighed (3).

Christi Legems og Blods Samfund i Nydelsen af den hellige Madvere (4) skal være de Troende et guddommeligt Pant, hvorved Bevidstheden om deres Andeel i Christus og hans Offer bliver forhoiet og styrket (5), og hvorved den

3) Saa ofte, som I æde dette Brød, og drikke denne Kalk, forkynder Herrens Død indtil han kommer. 1 Cor. 11, 26. Jeg er det **levende Brød**, som kom ned af Himmelen; om Noget æder af dette Brød, han skal leve til evig Tid; og dette Brød, som jeg vil give, er mit Kød, hvilket jeg vil give for Verdens Liv. Joh. 6, 51. Han er saaret for vore Overtrædelser, er knuset for vore Misgjerninger; Straffen laae paa ham, at vi skulde nyde Fred, og vi have faaet Ragedom ved hans Saar. Esa. 53, 5. Thi jeg annammede det af Herren, som jeg og haver overantvordet Eder: at den Herre Jesus i den Nat, der han blev forraadt, tog Brødet, takkede og brød det, og sagde: tager, æder; dette er mit Legeme, som brydes for Eder; dette gjører til min Ihukommelse. Desligeste og Kalken, efterat han havde holdt Madvere, og sagde: denne Kalk er det nye Testamente i mit Blod; dette gjører, saa ofte som I det drikke, til min Ihukommelse. 1 Cor. 11, 23—25. Kom Jesum Christum ihu. 2 Tim. 2, 8.

4) Velsignelsens Kalk, som vi velsigne, er den ikke Christi Blods Samfund? Det Brød, som vi bryde, er det ikke Christi Legems Samfund? 1 Cor. 10, 16.

5) Da han tog Brødet, takkede og brød det, og gav dem det, og sagde: **dette er mit Legeme, hvilket gives for Eder**; dette gjører til min Ihukommelse. Ligesaa tog han og Kalken, efterat de havde holdt Madvere og sagde: denne Kalk er det nye Testamente i mit Blod, hvilket udgydes **for Eder**. Luc. 22, 19, 20. Ligesom den levende Fader udsendte mig, og jeg lever ved Faderen: ligesaa skal og den, som **mig æder**, leve ved mig. Joh. 6, 57. Hvo som **har Sønnen**, har Livet. 1 Joh. 5, 12. **Jeg i dem**, og du i mig, paa det de skulle være fuldkommede til eet. Joh. 17, 23. Han, som ikke sparede sin egen Søn, men gav ham hen for os **Alle**; hvorledes skulde han ikke ogsaa skjænke os alle Ting med ham. Rom. 8, 32.

af dem i Troen grebne Syndsforladelse stedse igjen fornyes og forsikkres dem (6).

Den hellige Nadvere er udelukkende kun bestemt for Saadanne, som ved Guds omvendende Naade ere blevene hans Eiendom (7), og ere døbte (8).

6) Men der de aade, tog Jesus Brødet, takkede og brød det, og gav Disciplene det, og sagde: tager, ader; dette er mit Legeme. Og han tog Kalken, og takkede, gav dem den, og sagde: drikker Alle deraf. Dette er mit Blod, det nye Testaments, hvilket **udgydes** for Mange til **Syndernes Forladelse**. Math. 26, 26—28.

7) Velsignelsens Kalk, som vi velsigne, er den ikke Christi Blods Samfund? Det Brød, som vi bryde, er det ikke Christi Legems Samfund? Et Brød, eet Legeme ere vi mange; thi vi ere alle deelagtige i det ene Brød. Seer til Israel efter Kjødets; de, som æde Offerne ere de ikke deelagtige i Altret? — Men hvad Hedningerne offre, offre de Djævlene, og ikke Gud; men jeg vil ikke, at I skulle have Samfund med Djævlene. I kunne ikke drikke Herrens Kalk, og Djævlens Kalk; I kunne ikke være deelagtige i Herrens Ord og Djævlens Ord. 1 Cor. 10, 16—18. 20. 21. Men nu haver jeg skrevet Eder til, at I skulle Intet have at skaffe, derisom Rogen, der faldes en Broder, er en Ekjørlevner, eller Gjerrig, eller en Afgudsdyrker, eller en Skjendegjast, eller en Dranker, eller en Nøder; at I skulle end **ikke æde** med en Saadan. 1 Cor. 5. 11. Giver ikke Hunde det Hellige, fæster ikke heller Eders Perler for Sviin, at de ikke skulle nedtræde dem med deres Fodder og vende sig og sonderrive Eder. Math. 7, 6. (2 Cor. 6, 14—18.)

8) Lærer alle Folk og (a) døber dem — og lærer dem (b) at holde Alt det, jeg haver befaleet Eder. Math. 28, 19. 20. Vi er jo alle (a) **døbte** i een Vand, til at være eet Legeme — og vi have alle (b) **drukket af Kalken** til at være een Vand. 1 Cor. 12, 13.

XII. Om Herrens Menighed.

Bed Daaben blive vi optagne i Christi Menighed her paa Jorden (1), og Herren har ogsaa anordnet dette til et

1) Vi ere Alle døbte i een Vand, til at være eet Legeme. 1 Cor. 12, 13.

Raademiddel for os (2). Ifølge Jesu og hans Apostles Befaling (3), som ogsaa i Overeensstemmelse med den apostoliske Tids Exempel (4) og for at kunne bringe alle det nye Testaments Anordninger i Udøvelse (5), er det enhver Omvendt og Troendes Pligt, ikke at blive staaende for sig selv alene, men at forbinde sig med andre Jesu Disciple, som Lemmer paa eet Legeme (6) og som levende Stene i et Guds Huus (7), for gjensidig at kunne opbygge, troste og hjælpe hinanden frem paa Frelsens Vej (8), for at

2) Alt vi, Sandheden tro i Kjærlighed, skulle i alle Maader opvære til ham, som er Hovedet, til Christus, af hvem det ganske Legeme sammensøiet og sammenbestet ved alle Forbindelsens Led, efter et hvert Lems tilmaalte Kraft, drager sin Næring til Fremværet i Kjærlighed. Eph. 4, 15. 16. Og lader os give Nægt paa hverandre, saa vi opmuntre hverandre til Kjærlighed og gode Gjeringer, og ikke forlade vor egen Forsamling, som nogle have for Skik; men formane hverandre. Ebr. 10, 24, 25. (Rom. 12, 5.)

3) Jeg har givet dem den Herlighed, som du har givet mig, at de skulle være Eet, ligesom vi ere Eet. Joh. 17, 22. Vorden selv, som levende Stene, **opbyggede** til at vorde et aandeligt **Huus**, til et helligt Præstedom. 1 Ptr. 2, 5. I ere den levende Guds Tempel, ligesom Gud haver sagt: jeg vil boe iblandt dem og vandre iblandt dem; og jeg vil være deres Gud, og de skulle være mit Folk. Derfor **gaaer ud fra dem**, og **affondrer Eder**, siger Herren. 2 Cor. 6, 16. 17.

4) Men de Troendes Mængde havde eet Hjerte og een Sjæl. Ap. G. 4, 32. (Ap. G. 1, 14. 2, 1. 41. 46. 47. 4, 24. osv. see hele Apostlernes Gjeringer.)

5) J. Cr. Math. 18, 15—17.

6) I ere Christi Legeme og Lemmer Enhver især. 1 Cor. 12, 27. (1 Cor. 12, 12—27.)

7) Saa ere I da — opbyggede paa Apostlernes og Propheternes Grundvold, saa Jesus Christus selv er Hoved-Hjørnestenen, paa hvilken den ganske Bygning sammensøiet vorer til et helligt Tempel i Herren; paa hvilken ogsaa I tillige blive byggede til Guds Bolig i Anden. Eph. 2, 20—22. (1 Pet. 2, 5.)

8) Formaner derfor hverandre, og opbygger den Ene den Anden. Vi formane Eder, Brødre! paaminder de Ustiftelige, trøster de Kleinmodige, ophjælper de Skrobelige,

kunne vedblive i Apostlernes Lære, og Samsundet, og Bredsbrydelsen, og Bennerne (9). En saadan Forbindelse af sande Jesu Disciple, ordnet efter Guds Ord, er en christelig Menighed (10). Menighedens usforanderlige Regel og Rettesnor er det nye Testamente (11).

Embeder i Menigheden.

Kun den Herre Jesus Christus selv er dens Overhoved (12); synlige Overhoveder paa Jorden kjender den ikke (13).

Menigheden vælger af Medlemmernes Tal sine Ælteste, Lærere og Tjenere (14), som ved Ordination blive bestiftede til deres Embede.

værer langmodige mod Alle. 1 Thef. 5, 11, 14. Lader Ingen tage Klenodiet fra Eder, som giver sig Efin af Ydmyghed — og ikke holdende fast ved Hovedet, af hvilket det ganske Legeme, understøttet og sammensøiet ved Ledemod og Naad, vorer en guddommelig Bært. Col. 2, 18, 19. (Jud. 20.)

9) Ap. G. 2, 42.

10) Mine Faar høre min Røst, og jeg kjender dem, og de følge mig. Joh. 10, 27. Dersom I blive i mit Ord, ere I sandelig mine Disciple. Joh. 8, 31.

11) Thi vi ere Guds Medarbejdere; I ere Guds Ager, Guds Bygning. Jeg lagde Grundvolden som en viis Bygmester, men en anden bygger derpaa; Hver see til hvorledes han bygger; thi Ingen kan lægge en anden Grundvold, end den, som lagt er, som er Jesus Christus. 1 Cor. 3, 9—11. (Eph. 2, 20. Ap. G. 20, 27.)

12) Og laade Alt under hans Fødder, og satte ham til et Hoved over Alting for Menigheden. Eph. 1, 22. Han er Legemets Hoved nemlig Menighedens. Col. 1, 18. (Eph. 4, 15.)

13) Jesus kaldte dem til sig og sagde: I vide, at Folkenes Fyrster herise over dem, og de Store bruge Myndighed over dem; men saaledes skal det ikke være iblandt Eder; men hvo som vil være stor iblandt Eder skal være Eders Tjener. Math. 20, 25, 26. Og I skulle ikke lade Eder falde Veiledere, thi een er Eders Veileder, Christus. Math. 23, 10.

14) Og han bestiftede Nogle til Apostler, Nogle til Prophe-

Ved Ordination forstaae vi den Skik, som den hellige Skrift lærer os, at de af Menigheden til Tjeneste udvalgte Personer, af de Ældste fra denne eller en anden Menighed, under Haandspaalæggelse og ved Bøn blive afsøndrede til deres Kalds Tjeneste (15).

I Henseende til deres Livsvandel blive de herefter, ligesom før, underkastede Menighedens Straf, dog med Hensyn til 1 Tim. 5, 19. (16)

Ældste og Lærere.

En Rangorden mellem Ældste og Lærere erkjende vi ikke (17), men vi troe at Benævnelsen i den hellige Skrift:

ter, Mogle til Evangelister, Mogle til Hyrder og Lærere; til de Helliges fuldkomne Beredelse, til Embedets Forvaltning, til Christi Legems Opbyggelse. Eph. 4, 11, 12. De beskikkede dem Ældste i hver Menighed. Ap. G. 14, 23. Vi have, eensdræteligen forsamlede, besluttet at udvælge Mænd, og sende dem til Eder. Ap. G. 15, 25. Det sommer os ikke, at forlade Guds Ord for at tjene ved Bordene. Udseer derfor, Brødre, iblandt Eder nye Mænd — hvilke vi kunne beskikke til denne Forretning — og denne Tale behagede den ganske Mængde, og de udvalgte Stephanus o. s. v. Ap. G. 6, 2—5.

15) Derfor lader os forbigaae Begyndelseslæren om Christo — at vi ikke atter lægge Grundtvolden, angaaende Omvendelse fra døde Gjerninger, og Tro paa Gud, og Læren om Daab, og Haandspaalæggelse ic. Ebr. 6, 1, 2. Men der de havde beskikket dem Ældste i hver Menighed, og havde holdt Bøn og Faste befole de dem Herren. Ap. G. 14, 23. Da fastede de, og bade, og lagde Hænderne paa dem, og lode dem gaae. Ap. G. 13, 3. Læg ikke snarliggen Hænder paa Nogen. 1 Tim. 5, 22. Derfor efterlod jeg dig i Creta, at du skulde indrette hvad som fattes, og indtætte Ældste i hver Stad, som jeg befoel dig. Tit. 1, 5. Hvilke (nye Tjenere) de fremskillede for Apostlerne, og disse gjorde Bøn, og lagde deres Hænder paa dem. Ap. G. 6, 6.

16) Antag ikke noget Klagemaal mod nogen af de Ældste uden efter to eller tre Vidner. 1 Tim. 5, 19.

17) See ovenfor Math. 20, 25—27. I skulle ikke ville kaldes Rabbi, thi een er Eders Veileder, Christus; thi I ere

Biskopper, Forstandere o. s. v. ikke betyder Trin af en høiere Rang.

Kærde Kundskaber holde vi for ønskelige for disse Embeder, dog ikke for uundgaaelig nødvendige (18), men frem for Alt Betingelsen Joh. 21, 15—17. (19) og de i Pauli Breve fordrede Egenkaber (20).

alle Brødre; og I skulle Ingen kalde Eders Fader paa Jorden; thi Een er Eders Fader, som er i Himlene — men den Største iblandt Eder skal være Eders Tjener. Math. 23, 8—11. (1 Cor. 4, 9. 3, 8.)

18) Christus sendte mig ikke for at døbe, men for at prædike Evangelium, ikke med vise Ord, at Christi Kors ikke skulde tabe sin Kraft. 1 Cor. 1, 17. Og jeg, Brødre, der jeg kom til Eder, kom jeg ikke med prægtige Ord eller Viisdom, at forfunde Eder det Guds Vidnesbyrd; thi jeg agtede mig ikke at vide Noget iblandt Eder uden Jesum Christum og ham forskæftet; og jeg var hos Eder med Ydmyghed, og med Frygt og megen Bæven; og mit Ord og min Prædiken var ikke i menneskelig Viisdoms overtalende Ord, men i Mand's og Kraftes Beviiisning, at Eders Tro ikke skulde være i Menneskens Viisdom, men i Guds Kraft. 1 Cor. 2, 1—5. (Math. 4, 18—22.)

19) Simon, Jonas Søn, elsker du mig mere end disse? Han siger til ham: ja Herre, du veed at jeg elsker dig. Jesus siger til ham, voat mine Lam. Han siger atter anden Gang til ham: Simon, Jonas Søn, elsker du mig. Han siger til ham: ja Herre, du veed at jeg elsker dig. Jesus siger til ham: voat mine Faar. Joh. 21, 15, 16.

20) En Biskop bør det at være ustraffelig, een Qvinded Mand, aarvaagen, sindig, tugtig, gjæstfri, beqvem til at lære Andre; ikke henqiven til Viin, ikke til Slagsmaal, ikke til slet Binding; men billig, ikke kivagtig, ikke pengegjerrig; som vel forstaaer sit eget Huus, som haver lydige Børn med al Erbarhed (thi dersom Noget ikke veed at forestaae sit eget Huus, hvortledes kan han besørge Guds Menighed?); ikke ny i Troen, at han ikke skal oplæses og falde i Djævelens Dom; men han bør at høre et godt Vidnesbyrd af dem, som ere udenfor at han ikke skal falde i Forbaanelse og i Djævelens Snare. 1 Tim. 3, 1—7. Derfor eiterlod jeg dig i Greta, at du skulle — indiætte Vidske i hver Stad, saafremt en saadan er ustraffelig, een Qvinded Mand, som haver troende Børn, der ikke ere befyldte for Ruggesløshed, eller gjenstridige. Thi det bør en Biskop at være ustraffelig, som en Guds Huusholder, ikke indtagen af sig selv, ikke vredagtig, ikke hen-

De Ældste, som ere gode Forstandere holdes dobbelt Ære værd, og have den Forretning, at bringe Menighedens Beslutninger i Udførelse. Forresten ere de forpligtede til en tro Sjælesorg (21).

Lærerne ere forpligtede til at prædike i de gudstjenstlige Forsamlinger (22). — Med Hensyn til deres Foredrags evangeliske Reenhed staae de under den hele Menigheds Opsyn (23), som isald Læreren sjermer sig fra den rene evan-

given til Wiin, ikke til Slagsmaal, ikke til slet Binding; men gjestfrie, elskende det Gode, sündig, retfærdig, hellig, kyndig; som holder fast ved det sande Ord efter Underviisningen, at han kan være mægtig til, baade at formane ved den sunde Lærdom, og at overbevise dem, som sige imod. Tit. 1, 5—9.

21) 1 Tim. 5, 17. Saa giver Agt paa Eder selv og den ganske Hjord, iblandt hvilke den Helligaand satte Eder som Tilsynsmænd, at vogte Guds Menighed, hvilken han forhvervede med sit eget Blod. — Derfor vaager, og kommer ihu, at jeg har ikke afladt i 3 Aar, Nat og Dag, at paaminde **Enhver** af Eder med Lærere. Ap. G. 20, 28. 31. Lyder Eders Beledere og værer dem hørige; thi de vaage over Eders Sjæle, som de der skulle gjøre Regnskab. Ebr. 13, 17.

22) Ikke mange af Eder blive Lærere. Jac. 3, 1. Bliv hart ved Læsningsen, Formaningens, Lærdommen. 1 Tim. 4, 13. Prædik Ordet, hold ved i Tide og i Utide; overbeviss, straf, forman med al Langmodighed og Lærdom. — Men du vær aarvaagen i alle Ting, lid Ondt, gjør en Evangelists Gjerning, fuldfør din Tjeneste. 2 Tim. 4, 2. 5. Læg Bind paa at fremstille dig selv retskaffen for Gud, en Arbejder, som ikke behøver at skamme sig, som retteligen deler Sandhedens Ord. 2 Tim. 2, 15.

23) Vogter Eder for de falske Propheter, som komme til Eder i Faareklæder. Math. 7, 15. I Æstelige! troer ikke hver Mand, men prøver Manderne om de ere af Gud; thi mange falske Propheter ere udgangne i Verden. 1 Joh. 4, 1. Jeg veed dine Gjerninger, og dit Arbejde, og din Taalmodighed, og at du ikke kan fordrage de Onde, og du prøvede dem, som sige sig at være Apostler, og ere det ikke, og haver befundet dem at være Løgnere. Ab. 2, 2. **Seer til**, at ikke Nogen gjør Eder til Rov ved verdslig Wiisdom og tomt Bedrageri, efter Menneskers Sætninger, efter Verdens Børnelærdom og ikke efter Christum. Col. 2, 8.

geliste Lære, og uagtet alle Formaninger vedbliver i sin Afvigelse, strax kan sjerne ham fra sit Embede (24).

Den hellige Daab og den hellige Nadvere blive forvaltede, saavel af de Ældste som Lærerne (25). En Ældstes og en Lærers Embede ere ofte forenede i een Person.

Det passer sig meget godt med en Ældstes eller Lærers Embede, at han ogsaa driver et timeligt Kald; dog kan det i visse Tilfælde være ønskeligt, at han ganske helliger sig for sit aandelige Embede (26), og da er Menigheden, i Overeensstemmelse med den guddommelige Befaling, forpligtet til at give ham en anstændig, til dens Kræfter svarende Underholdning (27).

24 Dersom Noget prædiker Eder Evangelium anderledes, end I have annammet det, han være en Forbandelse! Gal. 1, 8. 9. End formaner jeg Eder, Brødre, at I give Agt paa dem, som volde Splid og Forargelse tværtimod den Lærdom, som I have lært, og **viger** af fra dem; thi Saa-danne tjene ikke vor Herre Jesu Christo, men deres egen Bug; og ved søde Ord og smigrende Taler forføre de de Enfoldiges Hjertes. Rom. 16, 17. 18. (1 Tim. 6, 3—5.)

25 Saaledes agte hvert Menneske os, som Christi Tjenere og Huusholdere over Guds Hemmeligheder. 1 Cor. 4, 1.

26 Til disse (Aquilas og Priscilla) gif han (Paulus); og efterdi han var af samme Haandværk, blev han hos dem og arbejdede; thi de vare Teltmagere af Haandværk. Ap. G. 18, 2. 3. Jeg har ikke begjært Nogets Gøls, eller Guld, eller Klædebon. Men I vide selv, at disse Hænder have tjent for min Nødtørst, og for dem, som ere med mig. Jeg viste Eder i alle Ting, at det bør os saaledes at arbejde, og komme de Skrøbelige til Hjælp, og at ihukomme den Herres Jesu Ord, hvorledes han selv har sagt: saligt er det at give, hellere end at tage. Ap. G. 20, 33—35. (2 Thef. 3, 8.) — Vide I ikke, at de som tjene ved Helligdommen, æde af det Hellige? de som være paa Alteret, dele med Alteret? Saaledes haver og Herren forordnet for dem, som forkynde Evangelium, at de skulle leve af Evangelium. 1 Cor. 9, 13. 14. (Luc. 10, 7. 8.)

27 Den som undervises i Ordet, skal dele alt Godt med den, som ham underviser. Gal. 6, 6. De Ældste, som ere gode Forstandere, skal man holde dobbelt Værd; meest dem som

Tjenere.

Menighedstjenere maa besidde de i Guds Ord nævnte Egenstaber (28). De understøtte de Ældste og Lærerne i deres Embede, og Menighedens timelige Anliggender ere isærdeleshed dem anbetroede (29).

Medlemmernes Pligter.

Menighedsmedlemmernes Pligter bestaae i en gjensidig hjertelig Kjærlighed (30) i en levende, virksom Deeltagelse i Alles, saavel aandelige som legemlige Vel (31), og i sam-

arbejde i Tale og Lærdom; thi Skriften siger: du skal ikke binde Munden til paa Dren, som tarifer; og Arbeideren er sin Løn værd. 1 Tim. 5, 17. 18. (1 Cor. 9, 7—14.)

28) Udseer derfor, Brødre, iblandt Eder hvy Mand, som have godt Vidnesbyrd og ere fyldte af den Helligaand og Visdom, hvilke vi kunne beskikke til denne Forretning. Ap. G. 6, 3. Deiligeste bør det Menighedens Tjenere at være arbære, ikke tvetungede, ikke hengivne til megen Viin, ikke til slet Binding, bevarende Troens Hemmelighed i en god Samvittighed. Men disse skulle og først prøves, siden betjene Embedet, hvis de ere ustraffelige. Deiligeste bør det deres Hustruer at være arbære, ikke Pagtaleriker, men aarvæagne, tro i alle Ting. En Menighedens Tjener bør være een Qvindes Mand, og vel forestaae sine egne Børn og sit eget Huus. 1 Tim. 3, 8—12.

29) Men i de Dage, der Disciplene formeredes, begyndte de grækskødte Jøder at knurre imod Skræerne, fordi deres Sinker bleve tilfidsatte ved den daglige Uddeling. Men de Tolv kaldte Disciplenes hele Mængde sammen, og sagde: det sømmer os ikke at forlade Guds Ord for at tjene ved Bordene, udseer derfor, Brødre, iblandt Eder hvy Mand — hvilke vi kunne beskikke til denne Forretning. Ap. G. 6, 1—4.

30) Jeg giver Eder en ny Befaling, at I skulle elske hvy andre; at som jeg elskede Eder, skulle og I elske hvy andre. Derpaa skulle alle kjende at I ere mine Disciple, dersom I have indbyrdes Kjærlighed. Joh. 13, 34. 35. Thi dette er det Budskab, som I have hørt fra Begyndelsen, at vi skulle elske hvy andre. 1 Joh. 3, 11. Kenfer Eders Sjale i Sandheds Yndighed, formedelst Anden, til uskromtet Broderkjærlighed, og elsker hvy andre inderligen af et reent Hjerte. 1 Vtr. 1, 22. (Joh. 15, 12. 17. Jac. 2, 8.)

31) Derpaa have vi kjendt Kjærligheden, at han haver sat

vittighedsfuld at benytte Raademidlerne og følge de Forskrifter, Herren, som Menighedens Hoved, har givet den (32). Isærdeleshed er det ethvert Medlems Pligt at deeltage i den hellige Nadvere (33), og regelmæssigen at besøge de af Menigheden fastsatte Forsamlinger, saavel om Søndagen, som om Ugedagene (34). Kun ved den høieste Nødventighed, eller formedelst Sygdom maa et Menighedsmedlem lade sig afholde fra at deeltage i Nadveren og besøge de gudstjenstlige, navnlig isærdeleshed Menighedsforsamlingerne (35).

sit Liv til for os. Gafaa vi ere skyldige, at sætte Livet til for Brødrene. Men den som haver denne Verdens Guds, og seer sin Broder lide Mangel, og luffer sit Hjerte for ham, hvorledes bliver Guds Kjærlighed i ham? Mine Værn! lader os ikke elske med Ord, ei heller med Tunge, men i Gjærning og Sandhed. 1 Joh. 3, 16—18. Glæder eder med de Glade, og græder med de Grædende. Rom. 12, 15. (Gal. 5, 6. 1 Thes. 5, 14.)

32) Lige som Menigheden er Christo **underdanig**, saaledes skulle og Kvinderne være deres egne Mænd underdanige i alle Ting. Eph. 5, 24. Hvo som siger: jeg kjender ham, og holder ikke hans Bud, han er en Løgner og i ham er ikke Sandhed. 1 Joh. 2, 4. Dette er Kjærligheden, at vi skulle vandre efter hans Bud. 2 Joh. 6.

33) Han sagde: drikker **Alle** deraf. Math. 26, 27. Og de drak **Alle** deraf. Marc. 14, 23.

34) Væder os ikke forlade vor egen Forsamling, som nogle have for Skik. Ebr. 10, 25. Alle disse holdt eendragtigen ved i Bøn og Paafaldelse. Ap. G. 1, 14. Der Pindsefestens Dag var kommen, vare de alle eendragtigen tilsammen. Ap. G. 2, 1. Men de vare varagtige i Apostlernes Lærdom og Samfundet o. s. v. Ap. G. 2, 42. Der de hørte det, opløste de samdrægteligen Røsten til Gud. Ap. G. 4, 24. En Ting haver jeg begjæret af Herren, den vil jeg søge efter: at jeg maa boe i Herrens Huus alle mine Livs Dage, at beskue Herrens Deilighed, og at underøge i hans Tempel. Ps. 27, 4. Jeg glæder mig ved dem som sige til mig: vi vil gaae i Herrens Huus. Ps. 122, 1. Hvor elskelige ere dine Boliger, Herre, Zebaoth! min Sjæl begjærer og langes ogsaa at komme til Herrens Forgaard. Ps. 84, 2, 3.

35) Jeg vil betale Herren mine Løfter, nu for alt hans Folk, i Herrens Huus Forgaard. Ps. 116, 18, 19.

Afstemning.

I Menighedens raadslaaende Forsamlinger blive alle Anliggender, saavidt det kan lade sig gjøre, afgjorte ved Afstemning (36). Derved have alle Medlemmer lige Stemmer (37), og Beslutningen bliver tagen efter Stemmernes Fleertal. Saadan Beslutning har da Mindretallet villig at underkaste sig, da Frihed og Orden kun paa denne Maade kan beholdes i Guds Huus (38).

Optagelse.

Et nyt Medlems Optagelse kan kun skee, efter foregaaende Bekjendtskab med dets Sjælstilstand og personlig aflagt Troesbekjendelse for Menigheden, ved Afstemning (39). Ved saadan Afstemning er det høist ønskeligt at der opnaaes Eenstemmighed.

36) Da besluttede Apostlerne og de Ældste med **al Menigheden**, at udvælge o. s. v. — Apostlerne og de Ældste og **Brødrene** hilse. — Efterdi vi have hørt o. s. v. — saa have vi, eendragtigen **for samlede** besluttet. Ap. G. 15, 22—25. (Math. 18, 17.)

37) Een er Eders Beileder, Kristus, men I ere alle **Brødre**. Men den største iblandt Eder skal være Eders Tjener. Math. 23, 8, 11.

38) Alt skee sømmeligen og med Orden. 1 Cor. 14, 40. Thi Gud er ikke Forvirringens, men Fredens Gud; ligesom i alle de Helliges Menigheder. 1 Cor. 14, 33. Jeg glæder mig, idet jeg seer Eders Orden. Col. 2, 5. Værer hverandre **underdanige** i Guds Frygt. Eph. 5, 21. Værer Alle hverandre **underdanige** og smykker Eder med **Ydmyghed**. 1 Ptr. 5, 5. Hører han ikke Menigheden, da skal han være for dig ligesom en **Hedning** og **Tolder**. Math. 18, 17.

39) Strid Troens gode Strid, grib det evige Liv, til hvilket du og er kaldet og haver aflagt den gode **Bekjendelse** for **mange** Vidner. 1 Tim. 6, 12. Lader os holde fast ved Bekjendelsen. Ebr. 4, 14. Thi dersom du bekjender den Herre Jesus med din Mund, og troer i dit Hjerte, at Gud opreiste ham ira de Døde, da skal du blive salig. Thi

Menighedsstraf.

Christi Befaling i Matthæi Evangelium, 18de Capitel fra 15de til 17de Vers, skal ethvert Medlem uden Undtagelse følge. Det er Enhvers Pligt i Kjærlighed at modtage en Formaning, eller, hvor det er nødvendigt, i Kjærlighed at give den, uden at lade noget deraf komme til en Tredies Kundskab. Først efter skeet Udelukkelse tør en Broder eller Søster af Medlemmerne betragtes og behandles som ikke hørende til Menigheden eller Guds Folk (40).

Udelukkelse.

Menigheden er, ifølge dens Stifters Befaling, forpligtet til ved ordentlig Afstemning at udstøde saadanne af dens Medlemmer, hvis Livsvandel modsiges deres Bekjendelse, som have overtraadt Guds Bud, og ikke ved de til dem rettede Formaninger, ville lade sig bringe til hjertelig Anger, oprigtig aabenhjertet Bekjendelse og til alvorlig Forsæt om Forbedring, og som saaledes vedblive i deres Synder (41).

med Hjertet troer man til Retfærdighed og med Munden be-
kjender man til Saliggjørelse. Rom. 10, 9. 10. (Math. 10, 32.)

40) Men om din Broder synder imod dig, gaf hen, og straf ham imellem dig og ham **alene**; hører han dig, da haver du vunden din Broder. Men hører han dig ikke, da tag endnu En eller To med dig, paa det at Sagen maa blive fast efter to eller tre Vidners Mund. Men hører han dem ikke, da siig Menigheden det; men hører han ikke Menigheden, **da skal han være for dig ligesom en Hedning og Zolder.** Math. 18, 15—17.

41) Saa at den, som haver gjort denne Gjerning maatte **udstødes** fra Eder. — Jeg haver allerede dømt den, — i vor Herres Jesu Christi Navn naar I ere forsamlede, — at overantvoerde Satan en Saadan. Kun slet er Eders Roes! Vide I ikke at en liden Suurdei syrer den hele Dei. Derfor **udrenser** den gamle Suurdei. — I skulle Intet have at skaffe, dersom Noget, der kaldes en Broder, er en Skjorlevner,

Medlemmer, som gjøre sig skyldige i store, offentlig Forargelse fremkaldende, og flere Gange gjentagne, Synder, og hvis blotte Ord for det Første ingen Tiltroe fortjener, blive, uden Hensyn til Forsikring om Anger, ligeledes udstødte (42).

En Udeluffets Gjenoptagelse skeer, som enhver anden Optagelse, efter skeet Prøve og aflagt Syndsbejndelse for Menigheden, ved Afstemning (43).

eller Gjerrig, eller en Afgudsdyrker, eller en Skjendegjæst, eller en Dranker, eller en Røver; at I skulle end ikke æde med en Saadan. Thi hvad kommer det mig ved, ogsaa at domme dem som ere **udenfor**? Nei dommer I dem som ere **iblandt** Eder. — **Urtaffner** I den Døde fra Eder. 1 Cor. 5, 1—13. Vi byde Eder, Brødre! i vor Herres Jesu Christi Navn, at I holde Eder fra hver Broder, som omgaaes uskikkelig, og ikke efter den Lærdom, som han annammede af os. 2 Thes. 3, 6. Undvig et fjættent Menneske, naar du har paamindet og atter paamindet ham, vidende at en saadan er forvendt og synder, fordømt af sig selv. Tit. 3, 10, 11. End formaner jeg Eder Brødre, at I give Aft paa dem, som volde Splid og Forargelser tvertimod den Lærdom, som I have lært, og viger af fra dem; thi Saadanne tjene vor Herre Jesu Christo — og ved søde Ord og smigrende Taler forføre de de Eenfoldiges Hjerter Rom. 16, 17, 18. Deriom Noget kommer til Eder og fører ikke denne Lærdom, ham annammer ikke tilbage, og byder ham ikke velkommen. 2 Joh. 10. (1 Tim. 6, 3—5.)

42) 1 Cor. 5, 1—13. — Været da Omvendelsens værdige Frugter. Math. 3, 8.

43) Nok for ham er den Straf, som er ham vederfaaren af de Hæfeste; saa at I tvertimod snarere skulle tilgive og trøste ham, paa det han ikke skal nedsynke i altfor stor Bedrøvelse. Derfor formaner jeg Eder, at I kraftigen vise ham Eders Kjærlighed. 2 Cor. 2, 6—8.

XIII. Om Helliggjørelsen.

Vi troe, at uden Hellighed skal Ingen see Herren (1). Den er en Følge af Synderens Retfærdiggjørelse for Gud

1) Stræber efter Fred med hver Mand, og efter Hellig-

ved Troen paa Christum og staaer dermed i uadskillelig Forbindelse (2). Den bestaaer deri, at esterat Syndens Herksen er ophævet i den Igjensfodtes Hjerte (3), han nu, ved den Helligaands stedsevarende Indflydelse og Virkning (4), anvender al Flid paa at af døe Synden, som endnu stedse hænger ved ham (5), at følge sin Guds Befalinger (6), og

hed, uden hvilken Ingen skal see Herren. Ebr. 12, 14. Efter den Hellige, som Eder kaldte, vorder og I hellige i al Omgangelse. Derfor er der skrevet: vorder hellige, thi jeg er hellig. 1 Ptr. 1, 15, 16. Dette er Guds Villie, Eders Helliggjørelse. Thi Gud kaldte os ikke til Ureenhed, men til Helliggjørelse. 1 Thef. 4, 3, 7. (Eph. 1, 4.)

2) Christus er bleven os af Gud: Blisdom, og Retfærdighed, og Helliggjørelse, og Forløsning. 1 Cor. 1, 30. Vi som ere døde fra Synden, hvorledes skulle vi endnu leve i den? Rom. 6, 2. Hver Green paa mig, som ikke bærer Frugt, den borttager han, og hver den, som bærer Frugt, den renser han, at den skal bære mere Frugt. Joh. 15, 2. (Jac. 2, 17. Math. 7, 17. Gal. 5, 22. Eph. 2, 10.)

3) Synden skal ikke herse over Eder. — Men nu I ere frigjorte fra Synden og bleve Guds Tjenere have I Frugt deraf for Eder til Helliggjørelse. Rom. 6, 14, 22.

4) Saa Mange, som drives af Guds Mand, disse ere Guds Børn. Rom. 8, 14.

5) Saa finder jeg da den Lov hos mig, idet jeg vil gjøre det Gode, at det Onde hænger ved mig. Rom. 7, 21. Derimod I leve efter Kjødets, skulle I døe, men dersom I døde Legemets Gjæringer formedelst Manden, skulle I leve. Rom. 8, 13. Døder derfor Eders jordiske Lemmer: Horeri, Ureenhed, Blødagtighed, ond Lyst og Gjerrighed, som er en Afgudsdyrkelse — for hvis Skyld Guds Vrede kommer over Bantroens Børn, blandt hvilke I ogsaa fordom vandrede, da I levede derudi. Men nu aflægger ogsaa I alle disse Ting: Vrede, Hidsighed, Ondskab, Bespottelse, slem Snaf af Eders Mund. Lyver ikke mod hverandre, I som have afført det gamle Menneske med dets Gjæringer, og isører det nye. Col. 3, 5—10. Lader os aflægge al Vyrde og Synden, som lettelig beskærer os, og med Laalmodighed løbe i den os foresatte Kamp. Ebr. 12, 1. (Eph. 4, 22—32. Tit. 2, 11, 12.)

6) Denne er den Paat, som jeg vil gjøre med Israels Huus efter disse Dage, siger Herren: jeg vil give mine Love i deres Sind og jeg vil indskrive dem i deres Hjerte; og jeg vil

bringe ham sin Sjæl og sit Legeme som et levende og Gud velbehageligt Offer (7), hvorved han æres (8). Men ved denne Stræben kan han endnu blive overilet af mange Svagheder og Synden (9), som han aldrig undskylder (10), men meget mere hjertelig angreer (11), fordi han derved gjør sin naadige Gud imod (12) og forstyrrer sin Fred med ham (13).

være dem en Gud, og de skulle være mig et Folk. Ebr. 8, 10. Jeg har Lyst til Guds Lov eiter det indvortes Menneske. Rom. 7, 22. Vend fra mig en falsk Wei, og skjænk mig din Lov. Jeg boiede mit Hjerte til at gjøre efter dine Skikke — jeg hader dem, som har onde Tanker, og jeg elsker din Lov. Ps. 119, 29. 111—113. (Ps. 119.)

7) Jeg formaner Eder. Brødre! ved Guds Barmhjertighed, at I fremstille Eders Legemer som et levende, helligt, Gud velbehageligt Offer, hvilket er Eders fornuftige Gudsdyrkelse. Rom. 12, 1.

8) I ere dyrkesjælte; ærer derfor Gud i Eders Legeme og i Eders Aand, hvilke høre Gud til. 1 Cor. 6, 20.

9) Det Gode, som jeg vil, det gjør jeg ikke, men det Onde, som jeg ikke vil, det gjør jeg. Jeg seer en anden Lov i mine Lemmer, som strider imod mit Sind's Lov, og tager mig fangen under Syndens Lov, som er i mine Lemmer. Jeg elendige Menneske! hvo skal fri mig fra dette dødsens Legeme? Rom. 7, 19. 23. 24. Kjødets begjærer imod Aanden, men Aanden imod Kjødets, disse ere hinanden modsatte, saa at I ikke kunne gjøre, hvad I ville. Gal. 5, 17. Dersom I sige, vi have ikke Synd, bedrage vi os selv, og Sandheden er ikke i os. Dersom vi bekjende vore Synder er han trofast og retfærdig at han forlader os Synderne og renses os fra al Uretfærdighed. 1 Joh. 1, 8. 9. (Joh. 15, 2. 1 Joh. 3, 3. Ordspr. 20, 9. Præd. 7, 20.)

10) Jeg fjender mine Overtrædelser, og min Synd er altid for mig. Ps. 51, 5.

11) Jeg glæder mig, ikke derover, at I bleve bedrøvede, men derover, at I bleve bedrøvede til Omvendelse; thi I bleve bedrøvede efter Gud. 2 Cor. 7, 9. Guds Offerer er en sønderbrudt Aand, et sønderbrudt og sønderstødt Hjerte, skal du, o Gud, ikke foragte. Ps. 51, 19. (Ps. 38, 5—7.)

12) For dig alene har jeg syndet, og gjort det Onde for dine Dine. Ps. 51, 6. Og Peder kom Jesu Ord ihu — og han gif udenfor og græd bitterlig. Math. 26, 75.

13) Der er intet Sundt i mit Kjød for din Brede; der er ingen Fred i mine Been for min Synds Skyld. Ps. 38, 4.

Han finder i saadanne Tilfælde ingen No, inden han paa-ny har erholdt Forladelse (14), og vil i Eftertiden vandre desto forsigtigere (15).

En hellig barnlig Kjerlighed til Gud og hans Befalinger er det Væsentligste i Helliggjørelsen (16), og denne Kjerlighed, der bliver frembragt, vedligeholdt og nærret af den Helligaand (17), omdanner efterhaanden Mennesket i Guds Billede (18). Vi troe, at Helliggjørelsen strækker sig igjennem vort hele Liv (19), og at vi ogsaa, selv ved den

14) Der jeg vilde tie, fortæredes mine Been ved min Nølen den ganske Dag; thi din Haand blev Dag og Nat svar over mig, at min Sait blev forvandlet til Sommerens Tørheder. Jeg bekjendte min Synd for dig, og skjulte ikke min Misgjerning; jeg sagde: jeg vil bekjende mine Overtrædelser for Herren, og du, du forlod mig min Synds Misgjerning. Derfor skal hver Hellig bede til dig, til den Tid naar du findes. Ps. 32, 3-6. Forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere. Math. 6, 12.

15) Seer derfor til, at I omgaaes yærligen, ikke som Uvise, men som Vise. Derfor varer ikke uforstandige, men indseer hvad Herrens Billie er. Eph. 5, 15. 17.

16) Christi Kjerlighed **tvinger** os. 2 Cor. 5, 14. Talede jeg med Menneskers og Engles Tungemaal, men havde ikke Kjerlighed, da var jeg en lydende Malm og en klingende Bjelde. Og uddeelte jeg alt mit Geds til de Fattige, og gav jeg mit Legeme hen for at brændes, men havde ikke Kjerlighed, da gavnede det mig Intet. Saa bliver da Tro, Haab, Kjerlighed, disse tre; men størst iblandt disse er Kjerligheden. 1 Cor. 13, 1. 3. 13. Nager efter Kjerligheden. 1 Cor. 14, 1. (Eph. 4, 15. 2 Thes. 3, 5. 1 Joh. 4, 19. 5, 3.)

17) Guds Kjerlighed er udstø i vore Hjerter ved den Helligaand, som er givet os. Rom. 5, 5.

18) Fornyes i Gders Sinds Aand og især det nye Menneske, som er skabt **efter Gud** i Sandhedens Retfærdighed og Hellighed. Eph. 4, 23. 24. Vi alle, som med ubedækket Ansigt skue Herrens Herlighed, som i et Speil, blive forvandlede efter det samme Billede, fra Herlighed til Herlighed. 2 Cor. 3, 18. (Col. 3, 10.)

19) Lader os rense os selv fra al Kjødets og Aandens Besmittelse og **fuldende** vor Helliggjørelse i Guds Frygt. 2 Cor. 7, 1. (1 Cor. 9, 24-27. 1 Tyn. 2, 15.)

helligste Wandel, stedse behøve Guds tilgivende Naade i Jesu Blod (20).

20) Lader os træde frem med Frimodighed for Naadens Throne, paa det vi kunne faae **Barmhjerlighed** og finde **Naade** til betimelig Hjælp. Ebr. 4, 16. **Der** som vi vandre i Lyset, ligesom han er i Lyset, have vi Samfund med hverandre, og Jesu Christi hans Søns Blod, **renser os** fra al Synd. I Joh. 1, 7. Hvo som holder den ganske Lov, men støder an i eet Bud, er bleven skyldig i alle. Jac. 2, 10. Vi lade vore ndmyge Begjæringer ikke falde for dit Ansigt for vore Nætfærdigheders Skyld, men for dine store Barmhjerligheders Skyld. Dan. 9, 18. (Rom. 3, 27. 28. 4, 4—8. 1 Petr. 1, 2.)

XIV. Om Ægteskab.

Vi troe, at Ægteskabet er indstiftet af Gud (1), til gjensidig Hjælp mellem Mand og Kvinde (2), til Menneskeslægtenes Forplantelse (3), og for at forebygge Utugt (4), som ogsaa at Manden kun maa have Een Hustru og Hustruen kun Een Mand, saalænge de begge ere ilive (5).

1) Derfor skal Manden forlade sin Fader og sin Moder, og blive fast hos sin Hustru, og de skulle være til eet Kjød. 1 Mos. 2, 24. Ægteskabet være hæderligt hos Alle og Ægtesengen ubesmittet; men Skjørlevnere og Hoerkarle skal Gud domme. Ebr. 13, 4. (Eph. 5, 22—33.)

2) Og Gud Herren sagde: det er ikke godt, at Mennesket er for sig alene, jeg vil gjøre ham en Hjælp, som skal være hos ham. 1 Mos. 2, 18.

3) Og Gud skabte Mennesket i sit Billede; — Mand og Kvinde skabte han dem. Og Gud velsignede dem, og Gud sagde til dem: vorder frugtbare og mangfoldige og opfylder Jorden. 1 Mos. 1, 27. 28.

4) For Skjørlevnets Skyld have hver Mand sin egen Hustru, og hver Hustru have sin egen Mand. 1 Cor. 7, 2. Kunne de ikke afholde sig, da gifte de sig; thi det er bedre at gifte sig, end at lide Brynde. 1 Cor. 7, 9.

5) Men han svarede og sagde til dem: have I ikke læst, at

Vi antage at Christne kun bør gifte sig i Herren, med Troende (6).

Som en guddommelig og borgerlig Anordning skal Egteskabet have begge Bekræftelser. Den sidste retter sig efter Landets Love (7), den første skeer ved Guds Ord og Bøn i Guds Menighed (8).

den, som gjorde dem af Begyndelsen, gjorde dem Mand og Kvinde? og sagde: derfor skal et Menneske forlade Fader og Moder og blive fast hos sin Hustru, og de to skulle være til eet Kjød. Saa at de ere ikke længer to, men eet Kjød. Math. 19, 4—6.

6) En Hustru er bunden ved Loven, saalange hendes Mand lever; men er hendes Mand hensovet, er hun fri, at giftes, med hvem hun vil; alene at det skeer i Herren. 1 Cor. 7, 39. Have vi ikke Ret at fore en Søster, som Hustru omkring, som og de andre Apostler og Herrens Brødre og Kephass. 1 Cor. 9, 5. Og det skete der Menneskene havde begyndt at formeres paa Jorden og dem fødtes Døttre, da saae Guds Søner Menneskens Døttre, at de vare skjønn; og de toge sig Hustruer af alle, som de udvalgte. Da sagde Herren: min Aand skal ikke trættes med Mennesket evindeligt, efter som ogsaa han er Kjød. 1 Mos. 6, 1—3. Dersom I vende tilbage og hænge ved disse øvrige Hedninger, og I gjøre Svogerskab med dem, og I komme iblandt dem, og de iblandt Eder: da skulle I visstelig vide, at Herren Eders Gud, skal ikke ndermere fordrive disse Folk fra at være for Eders Ansigt, men de skulle blive Eder til en Strikke og til en Snare, og til en Svøbe paa Eders Sider, og til Braad i Eders Dine, indtil I omkomme af dette det gode Land, som Herren Eders Gud har givet Eder. Jos. 23, 12, 13. (1 Kong. 11, 1—8. Esra Cap. 9 og 10. Neh. 13, 23—28.)

7) Der Maria var Joseph trolovet, — forend de kom sammen osv. Math. 1, 18. (Math. 25, 1—10.) Og paa den tredie Dag var et Bryllup i Cana i Galilæa; og Jesu Moder var der; men ogsaa Jesus og hans Disciple vare budne til Bryllupet. Joh. 2, 1, 2. Himmeriges Rige lianes ved en Konge som gjorde sin Søns Bryllup, o. s. v. Math. 22, 1—12.

8) Alt hvad I gjøre i Ord eller i Handling, det gjører alt i den Herres Jesu Navn, takkende Gud og Faderen for medelst ham. Col. 3, 17. Som byde ikke at gifte sig, at afholde sig fra Mad, som Gud haver skabt at annammes med Taksigelse af dem, som troe og have erkjendt Sandheden; thi al Guds Skabning er god og Antet at forkynde, som annammes med Taksigelse efterdi det helliges ved Guds Ord og Bøn. 1 Tim. 4, 3—5.

Vi troe at Egtteffabsskilmisfe, naar den fteer af Grunde fom ikke ftemme overeens med Guds Ord, og at faadanne Adskildte gifte fig igjen, er utilladelig (9). Men i Tilfælde af Egtteffabssbrud (10), og af den Grund der omtales 1 Cor. 7, 12. 13. 15. (11), antage vi, at Skilmisfen, og at den uskyldige Deel igjen gifter fig, i Overeensftemmelse med Guds Ord, er tilladelig. Ved Egtteffabsskilmisfe maa, fom ved Giftermaalet, de borgelige Loves Bestemmelfer oprettholdes (12).

9) Hvad Gud har tilfammenfæiet, fkal Mennesket ikke adfille 2c. Math. 19, 6—8. 1 Cor. 7, 10. 11.

10) Men jeg figer Eder, at hvo fom fkiller fig fra fin Hustru, uden for Hoers Skyld, og tager en anden tilagte, han bedriver Hoer; og hvo fom tager en Fraffilt tilagte, han bedriver Hoer. Math. 19, 9.

11) Men de andre figer jeg, ikke Herren: dersom nogen Broder haver en vantro Hustru, og det behager hende at boe hos ham, han forlade hende ikke. Og dersom en Qvinde haver en vantro Mand, og det behager ham at boe hos hende, hun forlade ham ikke. Men vil den Vantro fraskille fig, da fraskille han sig; ingen Broder eller Søster er bunden i faadanne Ting; men Gud haver kaldet os til Fred. 1 Cor. 7, 12. 13. 15.

12) Bærer al menneskelig Orden underdanige. 1 Ptr. 2, 13.

XV. Om Dyrigheden.

Vi troe, at Dyrigheden er befikket af Gud (1), og at han har givet den Magt, til Befkyttelse for de Gode, og Straf for de Onde (2). Vi anfee os forpligtede til ube-

1) Der er ikke Dyrighed uden af Gud; og de Dyrigheder, fom ere, haver Gud befikket; faa at hvo fom fætter sig mod Dyrigheden, imodftaaer Guds Anordning, men de fom imodftaaer fkulle faae deres Dom. Rom. 13, 1. 2.

2) De Regjerende ere ikke til Straf for gode Gjeringer, men for onde. Vil du da ikke frygte for Dyrigheden, faa gjør

tinget at lyde dens Love og Befalinger (3), naar disse ikke hindre den frie Udøvelse af vore christlige Troes Pligter (4), og ved et stille og roligt Levnet, i al Gudsfrygtighed, at lette dem deres svære Opgave. Og saa ere vi, efter Guds Befaling, forpligtede til at bede for Øvrigheden (5), at den, efter hans Villie og under hans naadige Beskyttelse, saaledes maa haandhæve den Magt, der er den betroet, at Fred og Retfærdighed derved bliver opretholdt.

Vi troe at Edens Misbrug er de Christne forbuden (6), men at Eden — nemlig ærefrygtsfuld og høitidelig,

det som godt er, og du skal have Roes af den; thi den er en Guds Tjener, dig til Gode. Men dersom du gjør det som er ondt, da frygt dig, thi den bærer ikke Sværdet forgjæves: den er Guds Tjener, en Hævner til Straf over den, som gjør det Onde. Rom. 13, 3. 4. (5 Mos. 16, 18.)

3) Hvert Menneske være de foresatte Øvrigheder underdanig. — Værer underdanige, ikke alene for Straffens Skyld, men ogsaa for Samvittighedens ic. Rom. 13, 1. 5—7. Tit. 3, 1. Værer derfor al menneskelig Orden underdanige for Herrens Skyld ic. 1 Ptr. 2, 13. 14. 17.

4) Giver Keiseren det som Keiserens er, og Gud det som Guds er. Math. 22, 21. Men Petrus og Johannes svarede og sagde til dem: Dømmer selv, om det er ret for Gud, at lyde Eder mere end Gud? Thi vi kunne ikke andet, end tale det, som vi have seet og hørt. Ap. G. 4, 19. 20. Men Petrus og Apostlerne svarede og sagde: man bør adlyde Gud mere end Menneskene. — Og de lode ikke af, hver Dag at lære i Templet og i Husene, og at forkynde Jesum Christum. Ap. G. 5, 29. 42.

5) Thi formaner jeg først for alle Ting, at der gjøres ydmyge Bøgjeringer, Bønner og Forbønner, Taksigelser for alle Mennesker, for Konger, og for alle dem som ere i høi Værdighed, at vi maa leve et roligt og stille Levnet i al Gudsfrygtighed og Ærbarhed; thi dette er godt og behageligt for Gud, vor Frelser. 1 Tim. 2, 1—3.

6) Men jeg siger Eder, at I skulle aldeles intet sværge, hverken ved Himmelen, thi den er Guds Throne; ei heller ved Jorden, thi den er hans Fødders Skammel; ei heller ved Jerusalem, thi det er den store Konges Stad; du skal ikke heller sværge ved dit Hoved; thi du kan ikke gjøre et Naar høit eller sort. Men Eders Tale skal være: ja, ja; nei, nei; men hvad der er over dette, er af det Onde. Math.

at paakalde Gud, som Vidne paa Sandheden — retmæssig fordret og afslagt, kun er en Bøn, udenfor den sædvanlige Form (7).

Vi troe at Dyrigheden, som ogsaa under den nye Pagt ikke bærer Sværdet forgjæves, er berettiget og forpligtet til, efter den guddommelige Lov at straffe med Døden (8), og

5, 34—37. Men for Alting, mine Brødre! sværger ikke, hverken ved Himmelen eller ved Jorden, eller nogen anden Gød, men Ederes Ja være Ja, og Nei være Nei, at I ikke skulle falde under Dommen. Jac. 5, 12.

7) Thi Gud er mit Vidne, hvem jeg i min Aand tjener udi hans Søns Evangelium, hvorledes jeg uden Afsladelse tænker paa Eder. Rom. 1, 9. Men jeg kalder Gud til Vidne over mig, at jeg for at skaane Eder, endnu ikke er kommen til Corinth. 2 Cor. 1, 23. Hvad jeg skriver Eder, see, det vidner jeg for Guds Ansigt, at jeg ikke lyver. Gal. 1, 20. Thi Gud er mit Vidne, hvorledes jeg længe efter Eder. Phil. 1, 8. Jeg besværges Eder ved Herren at I lade dette Brev læse for alle bellige Brødre. 1 Thes. 5, 27. Og Engelen, som jeg saae staae paa Havet og paa Jorden, opløstede sin Haand til Himmelen og svør ved den, som lever i al Ewigbed, som skabte Himmelen o. s. v. Nab. 10, 5. 6. Thi da Gud gav Abraham Forjættelsen, der han ingen Større havde at sværge ved, svør han ved sig selv. Mennesker sværge jo ved en større, og Gden er dem en Ende paa al Tvist, til Stadfastelse. Hvorfor da Gud vilde ydermere vise Forjættelsens Arvinger sit Naads Uforanderlighed, sværedede han en Gød dertil; paa det vi ved to uforanderlige Grunde, efter hvilke det var umuligt at Gud skulde lyve, kunde have en stærk Trøstegrund. Ebr. 6, 13. 16—18. (Ebr. 7, 20. 21. 28.) Og jeg vil lade dig sværge ved Herren, Himmelenes Gud og Jordens Gud, at du ikke skal tage min Son en Hustru af de Cananiteres Døtre. Da lagde Evenden sin Haand under Abrahams Lørd og svør ham paa denne Handel. 1 Mos. 24, 3. 9. Da stod Esra op, og tog en Gød af de Øverste, af Præsterne, Levitterne og af Israels, at de vilde gjøre efter dette Ord; og de svore. Esra 10, 5. Du skal frygte Herren din Gud, og tjene ham; og du skal sværge ved hans Navn. 5 Mos. 6, 13. (10, 20.) Hvo som velsigner sig paa Jorden, skal velsigne sig i Sandheds Gud, og hvo som sværger paa Jorden, skal sværge ved Sandheds Gud; thi de forrige Aingester ere glemte. — Thi see, jeg skaber nye Himle og ny Jord. Esa. 65, 16. 17. (Jer. 12, 15. 16.)

8) Da sagde Jesus til ham: stik dit Sværd paa sit Sted; thi alle de, som tage Sværd, skulle omkomme ved Sværd. Math. 26, 52. Hvo som udsæter Menneskets Blod ved Mennesket skal hans Blod udsæses; thi i Guds Billede gjorde han Mennesket. 1 Mos. 9, 6.

bruge Sværdet mod Landets Fjender, til Bessyttelse for de den anbetroede Undersaatter, og vi holde os derfor forpligtede til, paa Dyrighedens Opsfordring, at gjøre Krigstjeneste (9). Dog kunne vi ogsaa hjertelig forene os med Saadanne, der med Hensyn til Eden og Krigstjenesten ikke dele vor Overbeviisning.

Vi see os ved vor Troe ikke hindrede i at beklæde et Dyrighedsembede (10).

9) Men og Stridsmændene spurgte ham og sagde: hvad skulle da vi gjøre? Og han sagde til dem: gjører ikke Vold, bruger ikke Underfundighed og lader Eder nøie med Eders Sold. Luc. 3, 14. Men der var en Mand i Cafarea ved Navn Cornelius, en **Hovedsmand** af den Rode, som kaldes den Italiæ. Han var from og frygtede Gud med sit ganske Huus, og gav Folket mange Almisser, og bad altid til Gud. Ap. G. 10, 1. 2. Men Paulus kaldte en af Hovedsmændene til sig og sagde: for dette unge Menneske hen til Dversten; thi han haver Noget at forkynde ham. — Da lod Dversten det unge Menneske gaae, — og han kaldte til sig to af Hovedsmændene og sagde: holder to hundrede Stridsmænd rede — og halvsjerdstindstyre Ryttere og to hundrede Skytter — de skulle have Lastdyr tilstede at sætte Paulus paa, og føre ham **fikkert** til Landsbhøvdingen. Ap. G. 23, 17—24. (Math. 8, 5—13.)

10) Ogsaa Soldere kom at døbes, og de sagde til ham: Mester! hvad skulle vi gjøre? Men han sagde til dem: fræver intet mere, end Eder er forordnet. Luc. 3, 12. 13. Crastus, Stadens Rentemester, hilser Eder o. s. v. Rom. 16, 23. Alle Hellige hilse Eder, men meest de af Keiserens Huus. Phil. 4, 22. (Ap. G. 13, 7. 12. — 16, 34—36.)

XVI. Om Herrens Tilkommelse, de Dødes Opstandelse og den sidste Dom.

Vi troe paa vor Herres Jesu Christi Tilkommelse (1),

1) Og som de stirrede op mod Himmelen, der han foer hen, see, da stode to Mand hos dem i hvide Klæder, hvilke og sagde: I galilæiske Mand, hvi staae I og see op til Himmelen? Denne

i Kraft og Herlighed (2). Vi ansee hans Aabenbarelsesdag for Forløsningsværkets Krone (3); thi paa denne Dag skal

Jesús som er optagen fra Eder til Himmelen, skal komme igjen saaledes, som I have seet ham fare til Himmelen. Da vendte de om til Jerusalem fra det Bjerg, som kaldes Oliebjerget, hvilket er nær Jerusalem. Ap. G. 1, 10—12. Og hans Fødder skulle paa den samme Dag staae paa Oliebjerget, som er lige for Jerusalem mod Osten, — og Herren min Gud skal komme, og alle Hellige med dig. Esch. 14, 4. 5. Saa ofte som I æde dette Brød og drikke denne Kalk, forkynder Herrens Død indtil han kommer. 1 Cor. 11, 26. (Mat. 1, 8. 3, 11. 22, 7. 20.)

2) Thi Menneskens Søn skal komme i sin Faders Herlighed med sine Engle. Math. 16, 27. Naar Menneskens Søn kommer i sin Herlighed, og alle hellige Engle med ham osv. Math. 25, 31. Eder som trænges, skulle have Ro med os, i den Herres Jesu Aabenbarelse af Himmelen med sin Magtes Engle. 2 Thef. 1, 7. I Porte! opløst Eders Dørde, ja, opløst, I Verdens Døre, at Herrens Konge maa komme ind. Hvo er denne Herrens Konge? Herren, stærk og mægtig, Herren, mægtig i Krig. Pf. 24, 7. 8.

3) Saa at Eder ikke fattes paa nogen Naadgave, idet I forvente vor Herres Jesu Christi Aabenbarelse, som ogsaa skal stadfæste Eder indtil Enden, ustraffelige paa vor Herres Jesu Christi Dag. 1 Cor. 1, 7. 8. Bort Borgerskab er i Himlene, hvorfra vi og forvente Frelseren, den Herre Jesum Christum. Phil. 3, 20. Varer taalmodige Brødre, indtil Herrens Tilkommelse. See Vonden forventer Jordens dørebare Frugt, han bier taalmodig efter den, indtil den faaer tidlig Regn og sildig Regn. Varer I og taalmodige, styrker Eders Hjerter, thi Herrens Tilkommelse er nær. Jac. 5, 7. 8. Saaledes er og Kristus eengang offret for at borttage Manges Synder; anden Gang skal han uden Synd sees af dem, som forvente ham, til Saliggjørelse. Ebr. 9, 28. Og nu, mine Børn, bliver i ham, at naar han aabenbares, vi da kunne have Frimodighed, og ikke skulle blive befæmmede af ham ved hans Tilkommelse. 1 Joh. 2, 28. Forventende det salige Haab, og den store Guds og vor Frelseres Jesu Christi Herligheds Aabenbarelse. Tit. 2, 13. Thi vi have ikke fulgt fløgtige Fabler, da vi fundgjorte Eder vor Herres Jesu Christi Kraft og Tilkommelse, men vi vare sely Diensvidner til hans Majestæt. 2 Ptr. 1, 16. Paa det Eders prøvede Tro — maa befundes til Lov og Priis og Ære i Jesu Christi Aabenbarelse; hvem I ikke have kjendt men dog elste, hvem I nu ikke see, men dog troe paa, og frøde Eder med uudsigelig og forherliget Glæde, opnaaende Maalet for Eders Tro, Sjælenes Frelse. 1 Ptr. 1, 7—9. Og naar da Overbyrden aabenbares, skulle I er-

hele Verden see dets Sandhed og underfulde Herlighed (4); hvert Die skal da ssee Wrens Konge kronet (5), og med ham hans Brud, Menigheden (6); da skulle de i Christo

holde **Wrens** uforvisnelige Krands. 1 Ptr. 5; 4. (Phil. 2, 16. 1 Thes. 1, 10. 2, 19. 2 Ptr. 3, 12. 13.)

4) See, han kommer med Skyerne, og hvert Die skal see ham, ogsaa de som ham gjennemstunge; og alle Jordens Slægter skulle hyle for ham. Ja, Amen! Ab. 1, 7. Og da skal Mennefsens Søn Tegn aabenbares i Himmelen; og da skulle alle Jordens Slægter hyle; og de skulle see Mennefsens Søn komme i Himmelen Skyer med Kraft og megen Herlighed. Math. 24, 30. Da skal han sidde paa sin Herlighed's Throne og alle Folkeslag skulle forsamles for ham. Math. 25, 31. 32. Derfor haver og Gud hoit ophoiet ham, og skænket ham et Navn som er over alt Navn; at i Jesu Navn skal hvert Knæ bøie sig, deres i Himmelen og paa Jorden og under Jorden, og hver Tunge skal bekjende, at Jesus Christus er en Herre til Gud Faders Ære. Phil. 2, 9—11. Vi skulle alle fremstilles for Christi Domstol; thi der er skrevet: saa sandt jeg lever, siger Herren, skal hvert Knæ bøies for mig, og hver Tunge skal bekjende Gud. Rom. 14, 10. 11.

5) Der høretes sterke Røster i Himmelen, som sagde: Verdens Riger ere bleyne vor Herres, og hans Salvedes, og han skal **regjere** i al Gvighed. — Vi takke dig, Herre — fordi du haver taget din store Magt og dit Kongedømme. Ab. 11, 15. 17. Og Maanen skal beskæmmes og Solen skamme sig; thi den Herre Zebaoth skal **regjere** paa Zions Bjerg og i Jerusalem, og for hans Eldste skal være **Herlighed**. Esa. 24, 23. (Zach. 14, 9.)

6) Da skulle de see Mennefsens Søn komme i Skyen med megen Kraft og Herlighed. Men naar disse Ting begynde at skee, da seer op; og opløfter Eders Hoveder, efterdi Eders Forløsning stunder til. Luc. 21, 27. 28. Han kommer paa hin Dag at herliggjøres i **sine Hellige**, og beundres i **dem, som troe**. 2 Thes. 1, 10. I ere døde, og Eders Liv er skjult med Christo i Gud. Naar Kristus, vort Liv, aabenbares, da skulle **ogsaa I aabenbares med ham** i Herlighed. Col. 3, 3. 4. Og jeg hørt som en stor Skares Røst, og som mange Vandes Lyd, og som sterke Tordeners Lyd, som sagde: Halleluja! fordi Herren, Gud den Almægtige, haver antaget Riget. Lader os glæde og fryde os, og give ham Æren; thi Lammet's Bryllup er kommet, og **hans Brud** haver smykket sig. Og det blev hende givet at føre sig i reent og skinnende Linflæder; thi Linflædet er de Helliges Retfærdigheder. Og han siger til mig: skris: **Salige** ere de, som ere faldede til Lammet's Bryllups Madvære! Ab. 19, 6—9. (Zoh. 17, 24. Ab. 21, 9—27.)

Hensøvedes Legemer opstaae (7), i uforkræntelig Herlighed (8), og de skulle see ham, som han er, være ham lige og regjere med ham (9).

Vi troe ogsaa paa de Ugudeliges Opstandelse (10) og Verdens Dom (11), da alle Mennesker skulle stilles for

7) Dette sige vi Eder, som Herrens Ord, at vi som leve, som overblive til Herrens Tilfommelse, vi skulle ikke komme forud for de Hensøvede; thi Herren selv skal komme ned af Himmelen med et Ansigt, med Overengels Røst, og med Guds Vasum, og de Døde i Christo skulle opstaae **først**. 1 Thes. 4, 13—16. Og saa de, som have Aandens Førstegrøde, ogsaa vi selv skulle i os selv, forventende en sønlig Udkaarelse, vort Legems Førløsnina. Rom. 8, 23. Thi dersom de Døde ikke opstaae, da er Christus ikke heller opstanden. Men dersom Christus ikke er opstanden, da er Eders Tro forsængelig; saa ere I endnu i Eders Synder; saa ere og de fortabte, som ere hensøvede i Christo. — Nu er Christus opstanden fra de Døde, og er bleven den Førstegrøde af de Hensøvede. — Dog hver i sin Orden; den første Grøde er Christus, dernæst de, som ere Christi, udi hans Tilfommelse. 1 Cor. 15, 16—20. 23. Jeg veed at min Frelser lever. — Og naar de efter min Gud have afledet dette mit Kjød, da skal jeg dog beskue Gud af mit Kjød; hvilken jeg, jeg skal beskue for mig, og mine Dine skulle see og ikke en Fremmed. Job 19, 25—27. (Joh. 6, 40. 54. Rom. 4, 17. 2 Cor. 4, 14. Esa. 26, 19. Hos. 13, 14.)

8) Det saaes i Forkræntelighed, det opstaaer i Uforkræntelighed; det saaes i Banare, det opstaaer i Herlighed; det saaes i Skrøbelighed, det opstaaer i Kraft. Thi det bør dette Forkræntelige at isøres Uforkræntelighed, og dette Dodelige at isøres Udødelighed. 1 Cor. 15, 42. 43. 53. Som skal forvandle vor Førgdrelses Legeme til at vorde ligedannet med hans Herligheds Legeme. Phil. 3, 21. (1 Cor. 15, 12—57.)

9) 1 Joh. 3, 2. Jeg skal beskue dit Ansigt i Metfærdighed; jeg skal møttes naar jeg opvaagner efter din Vignelse. Ps. 17, 15. De bleve levende og regjerede med Christo de tusinde Aar. Ab. 20, 4. 6. Og de skulle regjere i al Evighed Ab. 22, 5. Og du haver gjort os til Konger og Præster for vor Gud, og vi skulle regjere over Jorden. Ab. 5, 10.

10) Og de skulle gaa frem, de som have gjort godt, til Livsens Opstandelse; men de, som have gjort ondt, til Dømmens Opstandelse. Joh. 5, 28. 29. (Ap. G. 24, 15. Dan. 12, 2.)

11) Nu byder han alle Mennesker allevegne at omvende sig; thi han haver sat en Dag, paa hvilken han vil dømme

Christi Domstol, paa det at enhver kan faae efter det, som er skeet ved Legemet, efter det, som han har gjort, enten Godt eller Ondt (12). Ligesom Guds Søn vil give alle dem, som have tjent og efterfulgt ham i Troen, den evige Salighed (13), saaledes vil han ogsaa sælde den evige Forbyggelses Dom over alle Ugudelige (14). Vi holde fast ved de bestemte og klare Udtryk i den hellige Skrift, der skildre Menneskets Salighed eller Ulyksalighed efter dette Liv, som uforanderlig, og troe, at begge Tilstande ere evige (15),

Forderige med Retfærdighed. Ap. G. 17, 30. 31. (Jud. 14. 15. Ab. 20, 11—13.)

12) Thi os bør alle at aabenbares for Christi Domstol, at hver kan faae efter det, som skeet er ved Legemet, efter det, som han har gjort, enten Godt eller Ondt. 2 Cor. 5, 10. (Rom. 2, 6. 14, 10. 12. Gal. 6, 8. Ab. 22, 12. Præd. 12, 14.)

13) Kommer hid, min Faders Betsignede! arver det Rige, som Eder er beredt, fra Verdens Grundvold blev lagt. Math. 25, 34. (Rom. 9, 23. Ab. 14, 13.)

14) Gaaer bort fra mig, I Forbandede! i den evige Ild, som er beredt Djævelen og hans Engle. Math. 25, 41. (Rom. 2, 5. 9. 22. 1 Thes. 1, 10. 2 Ptr. 2, 9. Ab. 6, 16. 17. 20, 15.)

15) Og de skulle gaae hen, disse til den evige Pine, men de Retfærdige til det **evige** Liv. Math. 25, 46. Han skal gjennemrense sin Lo, og samle sin Hvede i Løden; men Anerne skal han opbrænde med **usluffelig** Ild. Math. 3, 12. Men der de vare bortgaaene at kjøbe, kom Brudgommen; og de som vare rede, gik ind med ham til Bryllup; og **Døren blev tilluft**. Eiden kom og de andre Somfruer og sagde: Herre, Herre, lad op for os! Men han svarede og sagde: Sædelig siger jeg Eder, jeg kjender Eder ikke. Math. 25, 10—12. Og dersom din Haand forarger dig, hug den af; det er dig bedre at gaae en Krøbling ind i Livet, end at have to Hænder, og fare hen til Høvede i den **usluffelige** Ild, hvor deres Drm **ikke døer** og Ilden **ikke udsluffes**. Og dersom din Fod forarger dig, hug den af; det er dig bedre at gaae halt ind i Livet, end at have to Fødder, og blive kastet i Høvede i den **usluffelige** Ild; hvor deres Drm **ikke døer** og Ilden **ikke udsluffes**. Og dersom dit Øie forarger dig, kast det fra dig, det er dig bedre at gaae eensøiet ind i Guds Rige, end at have to Øine og blive kastet i Høvedes Ild;

faa at ingen Overgang eller Forandring fra den ene i den anden kan finde Sted, og ingen Redning efter Døden er mulig (16).

Vi holde os vor Herres og Frelsers Ord i Erindring: „See, jeg kommer snart!“ -- og med Anden og Bruden, som hvis Lemmer vi betragte os, raabe vi: „Amen! Ja, kom, Herre Jesu!“

hvor deres Ord ikke døer og Jlden ikke udslukkes. Marc. 9, 43—48. Efterat Huusbonden er staaet op og haver tilluft Døren, og J da komme til at staae uden for og banke paa Døren og sige: Herre, Herre, lad op for os! Da skal han svare og sige til Eder; jeg kjender Eder ikke, hyeden J ere Da skulle J begynde at sige: vi aade og drak for dine Dine, og du lærte paa vore Gader. Og han skal svare: Jeg siger Eder, jeg kjender Eder ikke hyeden J ere; viger fra mig alle J, som gjøre Uret. Der skal være Graad og Tænders Gnidsel naar J faae at see Abraham og Isak og Jacob og alle Propheter i Guds Rige, men Eder at være udstødte udenfor. Luc. 13, 25—28. Eder, som tranges (skal Gud give) Roe med os i den Herres Jesu Aabenbarelse af Himmelen med sin Magtes Engle, med Jldsue, naar han bringer Hævn over dem, som ikke kjende Gud, og over dem, som ikke ere vor Herres Jesu Christi Evangelium lydige; hvilke skulle lide Straf, en **evig Fortabelse** fra Herrens Ansigt, og fra hans Magtes Herlighed. 2 Thes. 1, 7—9. Hvilke ere satte til et Exempel, idet de bære en **evig Jlds Straf**. — For hvilke Mørke og Mulm til **evig Tid** er bevaret. Jud. 7, 13. Deres Pines Høg opstiger i **al Evighed**. Ab. 14, 11. Og Djævelen, som dem forførte, blev kastet i Søen af Jld og Svovl, hvor Tyret og den falske Prophet var, og de skulle pines Dag og Nat i **al Evighed**. Og dersom Noget ikke fandtes skreven i Livsens Bog, blev han kastet i Jldsoen. Ab. 20, 10, 15. (Ordspr. 1, 24—32.)

16) Fader Abraham! forbarm dig over mig, og send Lazarus, at han dyppe det Yderste af sin Finger i Vand, og lædsker min Tunge; thi jeg pines svarligen i denne Lue. Men Abraham sagde: Søn, kom ihu, at du haver annammet dit Gode i din Livstid; og Lazarus ligesaa det Onde; men nu trøstes han og du pines. Luc. 16, 24—26. Ebr. 9, 27.

